

#13-14

(109-110) 2019

ОФІЦЕР УКРАЇНИ

ЖУРНАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ІМЕНІ ПЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО

6 грудня — День Збройних Сил України!

ЗМІСТ

- 6 «В абсолютній більшості курсантів саме почуття патріотизму, намір захищати рідну землю від агресора, є головною мотивацією щодо обрання важкої та почесної професії військового»
- 10 Як командує бойовим взводом цьогорічний випускник «сухопутки» Юрій Мацків
- 20 Крапки над «і» розставляє поле
- 22 В академії створено повний цикл з підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів: від курсанта – до ад'юнкта, від командира взводу – до кандидата наук
- 29 «Жити і діяти за того, хто не повернувся з війни!»
- 32 В гостях у ліцеїстів – курсанти академії
- 34 Відлуння другої світової
- 38 «Всі основні європейські мови можна вивчити за шість років, а свою, рідну, треба вивчати усе життя»

Професор кафедри тактики
Сергій ПОХНАТЮК:

**«САМЕ ДЕТАЛІ БОЙОВИХ
ЕПІЗОДІВ СКЛАДАЮТЬ
СУМАРНУ ЦІННІСТЬ
БОЙОВОГО ДОСВІДУ
ПІДРОЗДІЛІВ ЗС УКРАЇНИ»**

стор. 14-17

**ЯКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ВІЙСЬКОВИЙ ВИШ
НАЙЧАСТІШЕ ВІДВІДУЮТЬ
ІНОЗЕМНІ ДЕЛЕГАЦІЇ?**

стор. 18-19

**ОТЕЦЬ СТЕПАН СУС,
ЯКОМУ У ЖОВТНІ
ВИПОВНИЛОСЯ 38 РОКІВ,
СТАНЕ НАЙМОЛОДШИМ
КАТОЛИЦЬКИМ
ЕПИСКОПОМ У СВІТІ**

стор. 28

ОФІЦЕР УКРАЇНИ

Журнал Національної академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного

Aut vincere, aut mori.

Scientia vinces.

Docendo discimus

Редактор
Ігор МАХНО

Редакційна
колегія:
Павло ТКАЧУК
Артур ЛУНЬКОВ
Антон
МИРОНОВИЧ
Віталій
СТЕЧИШИН

Літературний
редактор
Наталія
ІЩУК

Дизайн та
верстка:
Василь
ПАЛІЙЧУК

Думка редакції не
завжди збігається
з думкою авторів.
Відповідальність
за достовірність
інформації несуть
автори.

Редакція залишає
за собою право
використовувати,
редагувати та
скорочувати
матеріали.
Листи, рукописи,
фотоматеріали не
рецензуються і не
повертаються.

При використанні
матеріалів
посилання
на журнал
обов'язкове.

Журнал
зареєстровано в
Міністерстві
юстиції України.
Свідectво
про державну
реєстрацію:
серія
КВ № 24011-
13851Р
від
11.05.2019 року

Віддруковано
у друкарні
Національної
академії
сухопутних
військ
імені гетьмана
Петра
Сагайдачного

Обсяг -
5 друк. арк.
Замовлення
№ 85
від
28.11.2019р.
Наклад 500 прим.

Адреса редакції:
79012, м. Львів,
вул. Героїв
Майдану, 32

E-mail:
asvpress@gmail.com
Інтернет:
<http://www.asv.gov.ua>

На базі Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, за безпосередньої участі начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України генерал-лейтенанта Руслана Хомчака, відбулось підбиття підсумків діяльності Збройних Сил України у 2019 році.

НАЧАЛЬНИК ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ВИСОКО ОЦІНИВ ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИЦТВА АКАДЕМІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ТА РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ МЦМБ

Підсумки проводились у два етапи. Зокрема, перший передбачав проведення інструкторсько-методичних занять (по групах) у Міжнародному центрі миротворчості та безпеки Національної академії сухопутних військ.

– Метою цього заняття – було визначення єдиного задуму щодо підготовки військ з окремих питань у наступному навчальному році, – зауважив начальник Генерального штабу – Головнокомандувач ЗС України генерал-лейтенант Руслан Хомчак, перебуваючи на полігоні.

За його словами, чи не всі окремі військові колективи, зокрема бригади, у ході службової діяльності, досвіду у бойових діях набули певних успіхів, знайшли нові здобутки у навчанні та підготовці особового складу. Але, на жаль, усе це, як правило, «вмирає» в кожній окремій частині.

– А так не повинно бути. Цим досвідом мають скористатись командувачі видів військ, а потім у відповідних настановах надіслати у навчальні центри і військові частини, – зауважив генерал-лейтенант Руслан Хомчак. – Тому ми сьогодні маємо поділитись цим досвідом, обговорити його, прийняти відповідні рішення.

Перебуваючи на теренах Міжнародного центру миротворчості та безпеки Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України високо оцінив особисту участь начальника Академії генерал-лейтенанта Павла Ткачука у вдосконаленні матеріально-технічної бази та розвитку інфраструктури полігона.

– Те, що тут зроблено, – приклад для інших. Так має бути і на всіх решта полігонах нашої держави. Лише зауважу, що дивимося не на красу, а на доцільність, на раціональність і на те, як ви будете це застосовувати для якісного навчання особового складу, – наголосив генерал-лейтенант Руслан Хомчак.

Під час практичної складової заняття керівному складу Збройних Сил України було продемон-

стровано хід бою у місті, зацентовано увагу на специфіці роботи снайперів та контрснайперській боротьбі з ворожими стрільцями. Також окремим навчальним місцем була підготовка військ до виконання завдань у зимових умовах. А завершилося заняття на тактичному полі етапом бойової стрільби 93-ї окремої механізованої бригади.

У другий день перебування начальника Генерального штабу – Головнокомандувача ЗС України генерал-лейтенанта Руслана Хомчака у Львівському гарнізоні відбулось загальне підбиття підсумків у Центрі культури та дозвілля Національної академії сухопутних військ.

Перед доповідями посадових осіб за напрямками службової діяльності, присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять усіх полеглих у боях військовослужбовців.

Командувач Об'єднаних сил у своєму виступі підкреслив, що головними завданнями підпорядкованих йому підрозділів були: утримання контролю на лінії зіткнення сторін, стримування відсічі збройної агресії Російської Федерації, забезпечення збереження життя та здоров'я особового складу.

– Обстановка в районі проведення ООС залишається контрольованою, – зауважив генерал-лейтенант Володимир Кравченко.

Серед основних питань, на які зверталася увага в процесі підготовки особового складу в районі

ООС, були дії військовослужбовців під час застосування противником снайперських груп, порядок захисту особового складу та техніки в умовах застосування противником протитанкових керованих ракетних комплексів, виконання стрільб з танків із закритих вогневих позицій, водіння бойових машин у темну пору доби.

– Зараз мінна безпека виходить на перший план. Ми повинні докорінно змінювати підготовку всіх солдатів, офіцерів, генералів з питань мінної безпеки, – наголосив начальник Генерального штабу – Головнокомандувач ЗС України.

Що стосується укомплектованості військових частин, то тут, на його думку, насамперед все залежить від вміння командира працювати з підлеглими.

– Всі проблемні питання, які ми зараз обговорюємо, повинні знайти відображення у планах з підготовки на наступний рік. Окремих завдань ставити не буду. Кожен командир бригади сам повинен думати, що має зробити для удосконалення навчання особового складу і виконання тих завдань, які стоять перед його колективом, – зауважив генерал-лейтенант Руслан Хомчак.

Що стосується військової освіти, то начальник Головного управління підготовки – заступник начальника Генерального штабу ЗС України полковник Олексій Таран зауважив: чисельність цього річних випускників ВВНЗ склала понад 2000 молодих

офіцерів та близько 700 слухачів Національного університету оборони України, що на 10 і 30% відповідно більше, аніж у 2018 році.

За його словами, збільшення кількісних показників не знизило вимоги щодо якості навчання. Проведено успішний експеримент з підготовки військових фахівців на курсах лідерства тактичного рівня при Національній академії сухопутних військ з числа громадян України з вищою освітою. З вересня цього року його поширили ще на три інших військових навчальних заклади.

– Упродовж 2019-го Збройні Сили України виконували своє головне завдання за призначенням – захищали територіальну цілісність і незалежність нашої держави на сході України, на Південних рубежах і загалом у державі. І Збройні Сили, а це кожен із військовослужбовців: від солдата – до начальника Генерального штабу – виконали своє завдання, – підсумував генерал-лейтенант Руслан Хомчак.

Серед інших нагород, за вагомий внесок в обороноздатність держави та сумлінне служіння Батьківщині був заохочений командир 80-ї окремої десантно-штурмової бригади полковник Володимир Шворак. Відзнаку Міністерства оборони України «Вогнепальна зброя» офіцеру вручила заступниця Міністра оборони України Аліна Фролова.

Полковник Артур ЛУНЬКОВ:

«В АБСОЛЮТНОЇ БІЛЬШОСТІ КУРСАНТІВ САМЕ ПОЧУТТЯ ПАТРІОТИЗМУ, НАМІР ЗАХИЩАТИ РІДНУ ЗЕМЛЮ ВІД АГРЕСОРА, Є ГОЛОВНОЮ МОТИВАЦІЄЮ ЩОДО ОБРАННЯ ВАЖКОЇ ТА ПОЧЕСНОЇ ПРОФЕСІЇ ВІЙСЬКОВОГО»

Формування у першокурсників необхідних професійних навичок та морально-вольових якостей, їхня адаптація до освітнього процесу – завжди під прискіпливою увагою колективу Національної академії сухопутних військ. Про те, як провадиться цей процес у курсантських підрозділах, чинники, які позитивно позначаються на військово-професійній діяльності майбутніх офіцерів, а також неминучі проблеми, наш кореспондент розмовляв із заступником начальника Академії з морально-психологічного забезпечення полковником Артуром Луньковим.

Цьогорічна адаптація першокурсників до військово-професійної діяльності проходить у тому числі і під впливом процесів, які мають місце на Донбасі, де бойові підрозділи, у яких служать чимало наших вихованців, п'ятий рік поспіль протистоять російській агресії та сепаратистам, виступають форпостом у підтриманні миру та безпеки держави.

– Артуре Володимировичу, не потрібно доводити, що саме протягом першого року навчання курсанти перебувають у стані своєрідної психологічної напруги, яка пояснюється передусім зміною соціально-побутових умов. Відтак, робота щодо адаптації першокурсників потребує надзвичайно виважених кроків усіх посадовців, які залучені до цього важливого процесу.

– Процес адаптації дійсно має певні періоди проходження. І це цілком природно. Як аксіомою є те, що виховний вплив на курсанта, формування у нього необхідних для майбутнього офіцера якостей здійснюється з перших днів його перебування у навчальному закладі. Основну увагу ми приділяємо не лише розкриттю особистості кожного першокурсника, визначення його темпераменту, життєвих переконань, ціннісних орієнтирів, але й впливу на нього інтенсивності освітнього процесу, якості організації служби військ, побуту та дозвілля. При цьому обов'язково враховуємо спроможність командирів, начальників та науково-педагогіч-

них працівників керувати процесом життєдіяльності військових колективів, їхнє володіння педагогічними надбаннями, своєчасне реагування на процеси, що відбуваються в Академії та Збройних Силах України загалом.

Цьогорічна адаптація першокурсників до військово-професійної діяльності проходить у тому числі і під впливом процесів, які мають місце на Донбасі, де бойові підрозділи, у яких служать чимало наших вихованців, п'ятий рік поспіль протистоять російській агресії та сепаратистам, виступають форпостом у підтриманні миру та безпеки держави. В абсолютній більшості курсантів саме почуття патріотизму, намір захищати рідну землю від агресора, є головною мотивацією щодо обрання важкої та почесної професії військового. Вони поступають в Академію з усвідомленням тих завдань, які стоятимуть перед ними на шляху до отримання офіцерського звання. Тому патріотична робота зацентрована, у першу чергу, на підтриманні у серцях юнаків та дівчат тих щирих почуттів

відповідальності за долю країни, психологічної готовності та формування у них відповідних якостей для виконання завдань, які невдовзі стоятимуть перед ними на фронті, а також формування у курсантських колективах товариських стосунків та відчуття побратимства.

Значною мірою цьому сприяє налагоджена внутрішньо-комунікаційна робота у підрозділах, а також напрацювання та досвід у проведенні культурно-мистецьких заходів. Неабияку роль відіграє виховання наших курсантів на прикладах мужності і героїзму, виявлених випускниками Національної академії під час проведення Антитерористичної операції та Операції об'єднаних сил.

– За останні роки бажаючих навчатися у Національній академії сухопутних військ не бракує. Курсантами стають найдостойніші: як випускники шкіл, військових ліцеїв та ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою, так і бійці, які безпосередньо брали участь у збройному конфлікті на Сході. Усі вони нині навчаються в одних групах, але це зовсім різні люди, з різним світоглядом, життєвим та військовим досвідом. Чи Ви враховуєте це у своїй роботі?

– Так, звісно, враховуємо. Однак, найперше, що, мабуть, усіх наших курсантів об'єднує – це розуміння свого вибору професії захисника рідної землі. Це той фундамент, на якому ми формуємо особистість майбутнього офіцера Українського війська.

Другим важливим чинником є те, що навчання у нашому видовому виші регламентується Статутами Збройних Сил України, у яких чітко визначені права та обов'язки військовослужбовців, правила військової служби та навчання. Разом з тим, а це, зокрема, стосується курсантів першого курсу, ми комплексно

підходимо до аналізу та узагальнення проблем, які турбують курсантів, особливо з числа цивільної молоді, їхньої адаптації до навчання у нашому закладі. Завдяки спілкуванню з курсантами, систематичному проведенню опитувань ми тримаємо руку «на пульсі» життєдіяльності колективів, знаємо проблеми курсантів, своєчасно та адекватно на них реагуємо.

Для допомоги офіцерам курсової ланки, які безпосередньо працюють з особовим складом, ми залуцаємо кураторів з числа досвідчених науково-педагогічних працівників кафедр. Важливий акцент робиться також на налагодженні взаємодії усіх викладачів Академії з курсантами. Адже наші педагоги повинні стати наставниками та порадиниками, готовими підтримати та допомогти у складних ситуаціях, які однозначно виникатимуть упродовж життєвого та професійного шляху наших курсантів.

Як результат, на сьогоднішній день на факультетах, в Інституті морально-психологічного забезпечення та у Військовому коледжі сержантського складу підтримується належний рівень морально-психологічного стану та військової дисципліни особового складу. До речі, такої думки і курсанти: опитування засвідчило, що переважна більшість першокурсників свій морально-психологічний

стан вважає відмінним, третина – добрим і лише 8 відсотків – задовільним. При цьому більше 90 відсотків респондентів засвідчили про здорову морально-психологічну атмосферу у своїх колективах.

– Артуре Володимировичу, доволі часто у засобах масової інформації обговорюється питання щодо посттравматичного стресового розладу у військовослужбовців, які брали участь у збройному протистоянні з агресором на Донбасі. Як Ви працюєте з такою категорією курсантів?

– Я не переповідаиму напружати цієї роботи, зазначу лишень, що ми надзвичайно виважено підходимо до наших багаторічних напрацювань щодо адаптації військовослужбовців, які безпосередньо воювали на Донбасі. З урахуванням вимог сьогодення щоразу плануємо заходи, які, як на мене, позитивно позначаються на процесі входження таких юнаків та дівчат у нові для себе умови навчання та служби. Словом, ми концентруємо усі сили та засоби на тому, аби у короткий термін часу курсанти отримали, скажімо так, поштовх до навчання. Іншими словами – відчували жагу до здобуття знань.

Безумовно, адаптація курсантів, які пройшли ООС (АТО), відбувається набагато складніше, аніж у тих, хто вступив до Академії з цивільного життя. Хоча може видатися, що вони просто змінили одне

військове середовище на інше і жодних проблем щодо їхнього пристосування до нових умов життєдіяльності бути не повинно. Тим більше, що навчання – це не ведення бойових дій!.. Дійсно, військовий навчальний заклад – не район збройного протистояння. Однак першокурсникам слід звикати до певного розпорядку дня, фізичних навантажень, до вибудови стосунків з товаришами та офіцерами, які відрізняються від тих, що були, наприклад, у районі проведення Антитерористичної операції, а нині Операції об'єднаних сил.

Буду відвертим: нові умови викликали в окремих курсантів і спротив, і незадоволення, а інколи навіть спричинювали конфлікти у колективі. Тому, враховуючи всі ці фактори, ми приділяємо підвищену увагу до тих, хто переживає посттравматичний синдром, що, на жаль, є першопричиною виникнення різноманітних нестандартних ситуацій.

Знаєте, більшість курсантів, які пройшли крізь горнило війни,

з розумінням сприймають процес виведення їх з посттравматичного синдрому, поступової адаптації до нового життя у нових умовах. Однак непокоїть те, що є певний відсоток тих, хто приховує ознаки цього синдрому. І роблять вони це передусім через страх визнання того, що їм необхідна допомога. Вони не усвідомлюють, що наслідки можуть бути непередбачуваними.

– Багато прикладів засвідчують, що воїни, які повернулися з фронту, здебільшого ще надовго залишаються подумки там, на війні. Спочатку їхня поведінка не викликає особливої тривоги, однак через півроку-рік їхні психологічні проблеми виходять, так би мовити, назовні ...

– Для такої категорії людей, які повернулися з війни, як правило, чітко визначені два кольори – чорний та білий. Інших для них просто не існує. Це відбувається тому, що вони потрапляють в інший світ, де життя вирує у незвичному для них ритмі. Тут не лунають постріли, немає ворога,

смерті і крові, тут спокійно проходить буденне життя, довкола чути дитячий сміх і люди розважаються, мріють і кохають...

Власне тому і виникають у курсантів – учасників бойових дій – різні думки. Там, на війні, вони були захисниками, а тут пересічні громадяни, як і усі, хто їх оточує. Багато тих, з ким спілкувався, кажуть, що до них не прислухаються, що вони відчують себе десь навіть непотрібними, відстороненими. І зовсім інша ситуація, коли курсант бачить, що у нього вірять, що йому вдячні за його мужність і професіоналізм на фронті. Тоді його доволі важкий досвід переходить у мудрість, яка може знадобитися усім оточуючим.

Тож найперше, чим ми можемо допомогти таким військовикам – це просто почути їх, при можливості розрадити, відволікти від сумних думок. Адже, чим більше людина відчує розуміння і підтримку – тим швидше вона зцілиться.

Потрібно також чітко усвідомлювати, що такі військовослужбовці постійно перебувають у напруженні, вони нездатні розслабитися і завжди напоготові до небезпечних ситуацій. Їх дратує все, вони агресивно реагують на будь-які прояви несправедливості чи байдужості. Один із курсантів так і сказав: «Коли повернувся до мирного життя, я не розумів проблем, які переживають люди. У зоні бойових дій – все інакше. Там проблема – це вижити і зберегти життя своє і друзів. А тут переймаються про нестачу грошей, або неможливість щось придбати...».

– А яку допомогу та підтримку можуть отримати в Академії курсанти – учасники бойових дій?

– Найперше, потрібно усвідомити, що посттравматичний синдром – це не діагноз чи вирок. А тому кожен курсант має змогу звернутись по допомогу. Тим більше, що в Академії працює багато офіцерів, науково-педагогічних працівників, які брали участь і у бойових діях на Донбасі, і у проблемних регіонах світу – Афганістані, Іраку, на Балканах тощо. Окрім того, психологи та викла-

дачі щодня працюють над вдосконаленням методики викладання, спілкування саме заради того, щоб допомогти та розрадити курсантів-учасників бойових дій.

У виші працюють курси з реабілітації військовослужбовців з ПТСР, а колектив Інституту морально-психологічного забезпечення підготував навчально-методичний посібник «Первинна психологічна допомога і реабілітація в бойових умовах», у якому кожен може знайти для себе відповіді з тієї чи іншої проблеми. Окрім цього, офіцери військового навчального закладу відвідують різноманітні міжнародні тренінги та експрес-курси з реабілітації військовослужбовців-фронтників.

Дуже важливо визначити та окреслити проблеми, які виникають у хлопців під час повернення до мирного життя. Слід також пам'ятати й про те, що окрім нашої допомоги, велике значення має спілкування зі священниками, психологами, лікарями, а також турбота та піклування з боку сім'ї, рідних.

А ще чимало залежить і від самих курсантів. Для цього їм потрібно зробити лише один крок до усвідомлення того, що нічого страшного у цьому синдромі немає. Головне – вчасно пройти курс реабілітації, щоб війна залишилась далеко позаду. А з часом зникнуть і моторошні сни, які мають тенденцію до повторів, і ступор під час галасу, та інші симптоми, які непокоять майбутніх офіцерів. Хоча, щоб вони запам'ятали: найскладніший бій – це бій із самим собою...

– Артуре Володимировичу, які напрями з вдосконалення морально-психологічного забез-

печення курсантів будуть пріоритетними у наступному 2020 році?

– Важливо зазначити, що нами відпрацьована та підкріплена багаторічним досвідом система морально-психологічного забезпечення освітнього процесу, яка відповідає як вимогам керівних документів, так і потребам життя. Швидкоплинність подій у сучасному світі, розвиток новітніх технологій змушує нас постійно бути у пошуку, застосовувати сучасні методи роботи з особовим складом. Сьогодні вимагає побудови ефективної системи двосторонньої комунікації, а також вирішення проблем у нетипових ситуаціях.

Виклики «гібридної» війни, яку веде Росія проти України, та впровадження у наших Збройних Силах стандартів НАТО, ставлять перед нами завдання щодо популяризації серед курсантів героїчного минулого нашої держави та традицій Українського війська, і у цьому ми опираємось на душпастирську роботу за участю військових капеланів, проводимо різноманітні культурологічні заходи.

Від початку нового навчального року в Академії відбулася низка традиційних яскравих подій з нагоди святкування Дня знань, Дня захисника України, професійних військових свят тощо. Курсанти взяли участь у Всеукраїнській військовій прощі до Зарваниці, відвідали монастир у Гошеві. Усі ці заходи якнайкраще сприяють формуванню у майбутніх офіцерів патріотичного духу, незламної віри у світле майбутнє нашої держави!

– Дякую Вам за розмову.

**Бесіду провів
Ігор МАХНО**

«Чесно кажучи, я думав, що буде значно важче. Але багато всього залежить від людей. Мені допомагали й допомагають сержанти. А ще необхідно щоденно спілкуватися з підлеглими. Щоб вони відчували тебе, а ти їх. Тоді разом будь які проблеми можна вирішити, – упевнений взводний. – Потрібно завжди пам'ятати, що до кожної людини має бути індивідуальний підхід!»

ЯК КОМАНДУЄ БОЙОВИМ ВЗВОДОМ ЦЬОГОРІЧНИЙ ВИПУСКНИК «СУХОПУТКИ» ЮРІЙ МАЦКІВ

Майже півсотні молодих лейтенантів прийшли цього року у 24-ту окрему механізовану бригаду ЗСУ імені короля Данила. Випускники військових вишів заступили на посади командирів взводів і вже набули перший бойовий досвід, а також пройшли перевірку на міцність характеру у підрозділах, де більшість бійців по кілька років перебувають на війні та майже вдвічі старші від лейтенантів, яким ледь за двадцять.

Командир бригади полковник Валерій Гудзь зізнається: молода зміна прийшла достойна і серед тих, хто у червні отримав перше офіцерське звання, заслуговує добрих слів Юрій Мацьків, на позивний «Лінкольн».

Він обрав навчання у Національній академії сухопутних військ після трьох курсів педагогічного вишу. Чому змінив цивільний університет на військо, як воно – опановувати професію захисника Вітчизни разом із «кіборгами», як воює на Донбасі одразу після випуску – про все це у матеріалі Анастасії Федченко.

В одній групі з «кіборгами»

Юрію – двадцять шість, та на вигляд він молодший. Стрункий, сором'язливий. На посаду командира взводу у «королівську» бригаду прибув влітку. Одразу потрапив на досить «гарячу» ділянку фронту в районі Мар'їнки.

У Львівський видовий виш Мацьків вступив не одразу після школи. Спершу навчався у рідному Дрогобичі, здобував у педуніверситеті фах еколога.

«Я мріяв бути космонавтом, –

розпочав Юрій жартома. – Якщо серйозно, то спочатку планував навіть стати стоматологом. Потім обрав педуніверситет. Думав: ну здобуду вищу освіту, а якщо там щось піде не так, знайду себе в іншій професії. За військо навіть ніколи не думав, уявити собі не міг, що армія стане сенсом мого життя!»

Однак з цивільною освітою у хлопця після трьох курсів якось «не склалося».

«Був якраз початок війни,

я пішов на строкову службу. Півроку служив у полку зв'язку у Полтаві. Одного дня вишикували нас на плацу і запитали: «Хто хоче навчатися у Національній академії сухопутних військ?». Ну я і зголосився, адже хотілося бути ближче до рідного дому. Вийшов зі строю, інші охочі теж. На наступний день нас відрядили до Львова», – пригадує Юрій.

До Академії Мацьків вступив 2015-го, війна тривала вже рік.

«Багато моїх однокурсників

уже воювали на Сході. І я пишався, що навчаюся разом з ними. Були «кіборги», були хлопці із 79-ї бригади, інших бойових частин. Багато з них розповідали свої історії про фронтове життя-буття. Я уважно слухав їхні спогади, особливо про бойові дії. Щоб знати, до чого готуватися. Щоча тоді були активні бої, наступальні операції, а зараз – позиційна війна», – пояснює Юрій.

При цьому, за словами офіцера, і під час оголошеного «перемир'я» ворог постійно підкладає «подарунки». «Вчора надвечір (розмова відбувалася напередодні Дня Незалежності – Авт.) на мій пост скинули ВОГ із безпілотною», – розповідає Юрій. – А раніше, у перші дні війни... Приміром, мій однокласник брав участь у штурмі Савур-Могили. Він товариша у бою втратив, той загинув поряд з ним... Це не до порівняння...».

За словами Юрія, після «строкової» призвичаїтися до побуту в Академії йому було простіше, аніж учорашнім школярам. У дипломі в нього лише одна «трійка», з вищої математики.

«Вчився я вище середнього балу. Із математикою не склалося, – зізнається галичанин. – Більше надавав перевагу військовим предметам, зокрема тактиці, вогневій».

Із захопленням розповідає офіцер про матеріально-технічну базу вишу.

«У розпорядженні курсантів чудові аудиторії, спеціалізовані класи, тренажери, можливість віртуально керувати технікою», – пригадує роки навчання лейтенант.

Окрім досвіду учасників бойових дій, на заняття запрошували випускників Академії попередніх років, які вже командували підрозділами на фронті.

«Це було вкрай необхідно. Приїжджали і офіцери, і солдати, і сержанти, які відповідали на всі запитання, що цікавили курсантів. Найчастіше ми запитували про перебіг бойових дій, на що вони відповідали: «Прийде час і ви все побачите».

Лейтенант Юрій Мацків переконаний, що під час навчання потрібно проводити якомога більше практичних занять, виїздив на полігон.

«Суттєві проблеми у молодих офіцерів виникають під час прийому особового складу, техніки та озброєння. У нас був предмет «Експлуатація бронетанкової техніки», у рамках річного курсу вивчали правила прийому посади. Але, на мою думку, цього недостатньо. Треба хоча б два роки, щоб достеменно вивчити всю цю справу. Бо знаю випадки, коли техніку приймали, а її давно вже немає. Тож хотілося б більше реальних прикладів, аналізу конкретної ситуації», – ділиться думками Юрій, при цьому визнає, що власне у нього проблем із прийомом посади не було.

«Мріяв про найкращу бригаду, а саме 24-ту...»

На третьому-четвертому курсах Юрій стажувався у бойових бригадах: 59-й та 30-й. Лейтенант зазначив, що цього часу цілком достатньо, аби зрозуміти, як усе «працює» у підрозділі.

«Перше стажування було на посаді командира відділення, друге – на посаді командира взводу. Мені вистачило тижня, щоб познайомитися з особовим складом, знайти спільну мову. Проблем не було жодних, хоча всі військовослужбовці у тому підрозділі мали бойовий досвід і воювали на Сході», – згадує той час Мацків.

Після стажування йому пропонували залишитися у «тридцятці». Але Юрій був націлений на 24-ту бригаду. Чому саме туди? Каже, що це найкраща бригада.

Після закінчення Академії кожен випускник мав визначене місце у рейтингу з урахуванням оцінок, військової дисципліни, виконання завдань. Юрій був у середині списку і дещо хвилювався, що не зможе потрапити до «королівської» піхоти.

«Але, на щастя, все сталося так, як мріяв», – радіє він. І пояснює, чому вважає 24-ту окрему механізовану бригаду найкращою: «Тут бойова підготовка завжди була на найвищому рівні, а особовий склад, командири – досвідчені, професійні військовики!»

«Думав, на фронті буде важче»

Юрій прибув на передову 23 липня і одразу прийняв взвод. «Чесно кажучи, я думав, що буде значно важче. Але багато всього залежить від людей. Мені допомагали й допомагають сержанти. А ще необхідно щоденно спілкуватися з підлеглими. Щоб вони відчували тебе, а ти їх. Тоді разом будь які проблеми можна вирішити, – упевнений взводний. – Зрештою, потрібно завжди пам'ятати, що до кожної людини має бути індивідуальний підхід!»

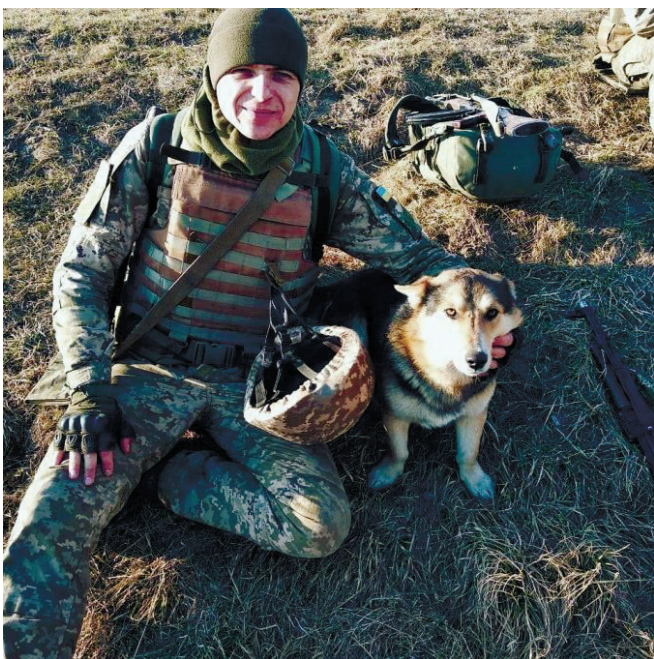
Із деякими виходить працювати без проблем, вони чітко виконують свої службові

обов'язки. А до тих, хто чогось не знає чи не розуміє, треба ставитися по-людськи. А якщо ти прийшов і кажеш: «Наказую! Наказую!» – підлеглий не буде тебе сприймати, тому потрібен підхід, врівноваженість», – розмірковує Юрій. – А щоб ухвалити рішення, треба враховувати не тільки власну думку, а й вислухати підлеглого, особливо тих, хто вже має бойовий досвід. Скажімо, приходиш на позицію, на спостережний пост – поговори з людьми не лише про, скажімо так, військові справи, але й загалом про життя, сімейне у тому числі. І підлеглому приємніше, і тобі простіше у спілкуванні».

А ще у становленні взводному допомогла підтримка командира

роти 22-річного Сергія Ожаревського – ще молодшого за віком від Юрія. Ротний вважає Мацківа найпідготовленішим із усіх командирів взводів, які прийшли цьогогоріч у бригаду: «Він найчастіше проявляє себе і в плані виконання завдань, і в плані роботи з особовим складом як під час навчання, так і під час дозвілля. Юрій ініціативний офіцер, переймається проблемами колективу, не ділить на «своє» і «чуже», не очікує на команду, а докладає усіх зусиль, аби виконати поставлене завдання. А ще людям імпонує, що Мацків постійно ходить на позиції. Всюди встигає, тому завоював авторитет серед підлеглих!».

Про Майдан, різні боки барикад та пропаганду

Потрапити на фронт Юрій Мацків хотів ще 2014 року. Весь час цікавився подіями в країні, переймався новинами, які надходили з Донбасу. Не сталося...

Але ж був і Майдан!

«Все вийшло якось спонтанно. Ввечері домовилися з друзями, зібралися в Дрогобичі, на площі Ринок, де саме проводився набір добровольців. Виїхали до Києва близько опівночі. Це було у лютому 2014-го, ще до розстрілів, – згадує лейтенант. – Перше, що вразило на Майдані – молодь! Саме вона закликала до змін у країні! Навпроти мітингарів були вишикувані бійці внутрішніх військ і «Беркут». Пам'ятаю, як Майданом ширилися чутки, що до столиці рухаються підрозділи 95-ї та 25-ї повітрянодесантних бригад. Втім, Збройні Сили відмовилися воювати з народом».

Запитую: «Але ж російська пропаганда каже, що нині Українське військо – проти людей у Донецьку та Луганську?»

«На непідконтрольних територіях цих областей живуть українці. І зазіхати на суверенітет та цілісність Української держави ніхто не має права. Тому наше основне завдання – забрати своє, щоб люди повернулися до нормального життя, а чужого нам не треба», – відстоює думку лейтенант.

Мацків переконаний: повернути землю і людей можна, якщо перемогти російську пропаганду. Для цього потрібно забезпечити прифронтові й тимчасово окуповані території якісною інформацією, а це вже завдання ЗМІ та держави.

«Мама за кордоном, дідусь і бабуся думають, що я в тилу»

Юрій – перший у родині, хто пов'язав своє життя із військом. Дідусь працював на залізниці, бабуся – у нафтогазовій промисловості. Батька немає, а ось мама за кордоном, в Італії. Поїхала на заробітки не від хорошого життя. З нею він намагається спілкуватися щодня. Вона не дуже хотіла, щоб син став офіцером. До речі, як і дідусь із бабусяю, вони не знають, що Юрій на передовій.

«Я їм кажу, що на другій лінії, у тилу. Навіть не знаю, як пояснюватиму, якщо дізнаються правду», – посміхається військовий. – Контракт після Академії – п'ятирічний. Думаю, буду продовжувати».

Юрій зізнається: йому дещо дискомфортно від того, що приїхав на фронт під час перемир'я, нехай і умовного. З одного боку – не бачив справжніх бойових дій. З іншого – весь час у напрузі.

«Ти не знаєш, чого чекати, що може статися. Можливо, якби приїхав у розпал війни, то якось би простіше адаптувався до того, а зараз ідеш до себе на позиції – і не знаєш, чи раптом прилетить щось, чи десь якась куля, чи будь-що», – ділиться переживаннями Юрій.

Його перша ротація була короткою, але він визнає, що певного досвіду таки набув. Згодом,

після перепідготовки, навчання та відпочинку, він знову відбуде на фронт. На що очікує у подальшому? Передусім, на міць Українського війська! За його словами, закінчити війну не можна суто дипломатичним шляхом або суто військовим. Перший може призвести до втрати територій, другий – до значних жертв, адже воєнний рог – сильний.

«Поживемо – побачимо, як воно буде», – каже на завершення розмови «Лінкольн».

Анастасія ФЕДЧЕНКО

Фото авторки та з архіву Юрія Мацківа

Професор кафедри тактики
Сергій ПОХНАТЮК:

«САМЕ ДЕТАЛІ БОЙОВИХ ЕПІЗОДІВ СКЛАДАЮТЬ СУМАРНУ ЦІННІСТЬ БОЙОВОГО ДОСВІДУ ПІДРОЗДІЛІВ ЗС УКРАЇНИ»

Початковий період Антитерористичної операції був надзвичайно динамічним та різноманітним щодо способів застосування підрозділів під час виконання ними бойових завдань. На жаль, відсутність в особового складу бойового досвіду, зрештою, як і психологічної готовності до реалій «гібридної» війни, призводили до прикрих поразок на полі бою, загибелі військовослужбовців. Відтак, у перші ж місяці російської агресії доволі гостро постала потреба щодо узагальнення набутого військами досвіду у ході проведення АТО, обов'язкового його впровадження у процес вишколу майбутніх командирів взводів.

Саме з цього розпочали ми розмову з професором кафедри тактики Національної академії сухопутних військ полковником запасу Сергієм Похнатюком.

Наші напрацювання використовуємо під час вишколу курсантів, численних занять на зборах з командирами підрозділів і військових частин, науково-практичних конференцій, навчань та тренувань різного рівня, у ході інструкторсько-методичних занять з підрозділами розвідувальних, десантно-штурмових, механізованих і танкових військ.

– Бойовий досвід завжди вважався найціннішим здобутком армії. Набутий у запеклих боях, як правило, найвищою ціною – людського життя, він досконало вивчався та впроваджувався у бойову підготовку підрозділів, зрозуміло, що й у навчальний процес військово-навчальних закладів, – пояснює Сергій Володимирович. – З початком Антитерористичної операції у нашому видовому виші провідну роль у цьому питанні відігравали викладачі, офіцери запасу і у відставці, які свого часу залучалися до виконання бойових завдань в Афганістані, Іраку, на Балканах, інших проблемних ре-

гіонах світу. Накопичений ними досвід власне і використовували під час навчання курсантів та мобілізованих офіцерів, яких готували для подальшого відбуття на фронт, а також, що надзвичайно важливо, у вигляді методичних рекомендацій надсилали у війська.

Однак усі чітко усвідомлювали: досвід військових конфліктів минулого – це одне. У нашому випадку, навчаючи майбутніх командирів взводів, потрібно було враховувати безпосередній перебіг бойових дій у «гібридній» війні, яку розпочав проти нашої держави російський агресор.

Так, нам надсилали різноманітні рекомендації та напрацювання із Генерального штабу ЗСУ, від Командування Сухопутних військ для впровадження нових форм і методів у вишкіл наших вихованців. Але цього було недостатньо. Тому, на виконання рішення начальника Академії генерал-лейтенанта Павла Ткачука, у зону АТО постійно відряджали наших офіцерів та викладачів. Там вони не були сторонніми спостерігачами, а призначалися на штатні посади безпосередньо у штаби та бойові підрозділи, залучалися до організації та проведення комплексних занять з особовим складом, який протистояв ворогу. Коли ж поверталися з відрядження, складали звіти, готували методичні рекомендації, виступали перед колективами кафедр і навчальних підрозділів. Саме у такий спосіб ми мали об'єктивну оцінку того, що відбувалося на фронті, використовували бойовий досвід для навчання майбутніх офіцерів.

– Сергію Володимировичу, чи можна стверджувати, що саме після відряджень викладачів вашої кафедри у зону збройного протистояння у Вас з'явилося чітке бачення того, як слід використовувати нові форми і способи тактичних дій підрозділів у процесі навчання курсантів?

– Давайте говорити відверто: з початком АТО підрозділи Збройних Сил України реально відчули на собі проблеми, які накопичува-

лись десятиліттями. Це і надзвичайно низький рівень готовності бойової техніки та озброєння, і, м'яко кажучи, недостатнє матеріально-технічне забезпечення, і застарілі засоби зв'язку та відсутність захищених каналів у радіостанціях тактичної ланки. Та чи не найприкріше – однозначно низькою була тактична навченість підрозділів, взаємодія між різнорідними силами і засобами. А додайте до цього нові, характерні для «гібридних» війн труднощі, у тому числі порушення норм міжнародного гуманітарного права: використання живих щитів з цивільного населення та релігійних об'єктів в інтересах бойових зіткнень, ведення воєнних дій «цивільним населенням» без знаків розрізнення, важкість ідентифі-

кації противника внаслідок однотипної техніки, яка постачалась з Росії тощо. Ось за таких умов доводилося воювати нашим підрозділам.

Тому, ми робимо акцент на сучасних тактичних діях підрозділів, підвищенні ефективності застосування озброєння та військової техніки. Усі сплановані завдання виконуємо у надзвичайно стислі терміни та з належною якістю. Наші напрацювання використовуємо під час вишколу курсантів, численних занять на зборах з командирами підрозділів і військових частин, науково-практичних конференціях, навчаннях та тренуваннях різного рівня, у ході інструкторсько-методичних занять з підрозділами розвідувальних, механізованих і танкових військ.

Нині ми викладаємо декілька навчальних дисциплін: тактику, управління діями механізованих підрозділів, управління діями механізованих танкових підрозділів, які можна узагальнити, як тактичну підготовку офіцера. Навчальний матеріал розподілено на теми відповідно до основних видів бою та тактичних дій підрозділів: одиночна підготовка; підготовка бойових груп; організаційна структура і тактика дій противника; розташування на місці; пересування; оборона; наступ; дії підрозділу під час виконання завдань у

«ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ У ХОДІ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ ВПРОВАДЖУЄТЬСЯ У ТАКТИЧНУ ПІДГОТОВКУ КУРСАНТІВ ТА СЛУХАЧІВ НАШОГО ВИДОВОГО ВИШУ»

стабілізаційних, спеціальних операціях тощо. Тематика сучасних способів тактичних дій підрозділів з урахуванням досвіду ведення Операції об'єднаних сил (АТО) відображена у матеріалах кожного заняття.

Скажімо, нині саме на основі аналізу та виконання основних завдань, які стоять перед підрозділами під час проведення АТО-ОС, ми детально вивчаємо з курсантами тактику дій «двійок», «трійок», підрозділу у складі бойових груп. Значну увагу приділяємо тренуванню солдата на полі бою. Для цього підготували операційно-методичні карти та анімаційні відеоінструкції, які допомагають курсантам у самостійному сприйнятті навчального матеріалу, особливо під час польових занять.

Наші вихованці обізнані і з

особливостями розташування підрозділів на місці. Знають, що в умовах, коли напад противника малоімовірний або район перебуває поза дальністю ураження засобами артилерії, можна облаштовувати базовий табір. В інших випадках район розташування має бути обладнаний за всіма інженерними вимогами аналогічно до опорного пункту в обороні з підготовленою до цього системою вогню. (Як приклад – Ізварине). Всі важливі елементи необхідно маскувати не лише від противника, але й від місцевого населення, при цьому обов'язково використовувати оманливі елементи.

Скажімо, під час активної фази Антитерористичної операції поширеним способом виконання завдань було застосування блокування. Не є таємницею, що командири на перший план ставили контроль руху транспортних засобів та осіб, при цьому забували про безпосередню охорону блокування, готовність особового складу до відбиття нападу переважаючих сил противника. (Волноваха). З часом це виправили, однак ворог переважав в активності на території між блокуваннями, опорними пунктами та іншими елементами угруповання наших військ. Відтак, наші підрозділи потрапляли у засідки, зазнавали людських втрат.

Під час вивчення теми «Пересування» ми посилили підготовку підрозділів до протидії засідкам різноманітними способами. Якщо раніше наголос робився на відбитті нападу та знищенні противника власними силами колони, що потрапила у засідку, то тепер ми розробили методичний матеріал щодо дій особового складу, у тому числі на автомобілях, для запобігання та знешкодження засідок.

Також відпрацьовані рекомендації і щодо розподілу території на зони відповідальності між усіма елементами побудови військ у зоні проведення ОС. Такий розподіл, саме на тактичному рівні, з призначенням на кожному блокуванні, опорному пункті, у базовому таборі груп швидкого реагування (мобільних резервів з плануванням вогню артилерії)

для підтримки підрозділів, які потрапили під вогонь противника, дуже швидко знизив активність ворожих засідок.

Або ж тактика дій у місті. За досвідом АТО-ООС вивчається деталізація від побудови бойових порядків штурмових загонів – до дій окремого солдата у складі штурмових груп. А оновлення матеріалу щодо особливостей підготовки будинків до оборони дозволило підвищити стійкість оборони з введенням лінії розмежування.

Упевнений, саме деталі бойових епізодів складають сумарну цінність бойового досвіду підрозділів ЗС України. І у нас з вами забракне часу, щоб ретельно перелічити все, що використовуємо задля удосконалення підготовки курсантів.

Академія готує майбутнього командира взводу, офіцера-лідера, який самостійно аналізуватиме тактичну обстановку на полі бою, здобуватиме розвідувальну інформацію в умовах протидії противника, оцінюватиме обстановку та ставитиме обґрунтовані бойові завдання підлеглим, прийматиме нешаблонні рішення на бій, упорядкуватиме штатними і поданими підрозділами, а відтак перемагатиме противника обмеженим ресурсом сил і засобів.

– **Сергію Володимировичу, тактика, як предмет бойової підготовки військ, в усіх керівних документах визначається як основний. Однак ще донедавна цій дисципліні приділялось недостатньо уваги. Не є таємницею, що чи не поодинокі заходи з тактичної підготовки, – а це і заняття, і навчання, і бойові стрільби – здебільшого використовувались, як «яскрава картинка» для звітності перед старшими командирами та начальниками...**

– Дійсно, набуття компетентностей у вищих військових навчальних закладах відбувається за рахунок динамічних тактичних дій курсантських підрозділів під час польових занять. Проте, вирішальну роль відіграють саме методи навчання, які спонукають командира до самостійного сис-

темного мислення. Ці методи не лежать на поверхні, їх не так легко побачити та оцінити у стислий термін, приміром, на тому ж занятті курсантського підрозділу на тактичному полі. Однак саме вони забезпечують пристойні результати під час бойових дій. Сьогодні командирю надається право вибору, він сам приймає рішення і відповідає за результати бою. Ми власне й навчаємо цій самостійності наших курсантів.

На жаль, «звички минулого» не полишають нас. Скажімо, ми не застраховані від «совкового» запитання старшого начальника під час проведення польового заняття з курсантами: «А чого вони стоять?..» Доводиться пояснювати, що на все свій час, що у ході тактико-стройового заняття відпрацьовуються нормативи,

вправи, інші практичні дії. А групові вправи і тактичні заняття допомагають розвивати тактичне мислення майбутнього командира. Справедливість такого підходу підкріплюється впевненими діями наших випускників вже на офіцерських посадах у зоні проведення Операції об'єднаних сил. Спільні зусилля офіцерів, науково-педагогічних працівників щодо професійної підготовки курсантів нашого вишу вже сформували упізнаваний у військах «бренд» – ВИПУСКНИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО!

**Бесіду провів
Ігор МАХНО**

ЯКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ВИШ НАЙЧАСТІШЕ ВІДВІДУЮТЬ ІНОЗЕМНІ ДЕЛЕГАЦІЇ?

Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного є беззаперечним лідером за кількістю заходів щодо міжнародного військового співробітництва серед українських вищих військових навчальних закладів, у яких активну участь беруть не лише керівники та викладачі вишу, але й безпосередньо курсанти.

Наш військовий виш має давні тісні контакти з Вищою офіцерською школою сухопутних військ імені генерала Тадеуша Костюшка в Польщі, Литовською військовою академією імені генерала Йонаса Жямайтиса, Терезіанською військовою академією в Австрії, Академією офіцерів армії Німеччини у Дрездені та іншими відомими іноземними вишами.

За одинадцять місяців поточного року видовий виш відвідали 63 іноземні делегації. Ще 42 заходи з міжнародного військового співробітництва відбулись під час різноманітних навчань та тренувань у Міжнародному центрі миротворчості та безпеки.

Військовослужбовці самої ж Академії у складі численних делегацій цього року виїжджали за кордон 37 разів.

– Те, що у нас побільшало іноземних гостей, свідчить про зацікавленість наших закордонних партнерів навчально-освітнім процесом, який організовано у стінах академії з урахуванням бойового досвіду, – вважає виконуючий обов'язки начальника відділу міжнародного військового співробітництва Академії підполковник Андрій Кіхтан. – Крім того, закордонні колеги цікавляться й про-

цесом реформування військової освіти, який триває у навчальному закладі. Допмагають нам у цьому питанні три військові радники з Данії, Німеччини та Канади.

Наш військовий виш має давні тісні контакти з Вищою офіцерською школою сухопутних військ імені генерала Тадеуша Костюшка в Польщі, Литовською військовою академією імені генерала Йонаса Жямайтиса, Терезіанською військовою академією в Австрії, Академією офіцерів армії Німеччини у Дрездені та іншими відомими іноземними вишами. Під час обопільних візитів викладачі обмінюються педагогічним досвідом, знайомляться з історією, структурою навчальних закладів, процесом підготовки офіцерських кадрів, навчально-матеріальною та польовою базою.

КРАПКИ НАД «І» РОЗСТАВЛЯЄ ПОЛЕ

Не потрібно доводити, яку роль відігравали й відіграють нині паромні переправи. Цьому підтвердження – події на Донбасі, де агресор знищив значну кількість мостів через річки та водойми. Саме тому курсанти-інженери нашого видового вишу відпрацьовували нещодавно навички з облаштування та утримання такої переправи вантажопідйомністю у 80 тонн.

За час збройного протистояння агресор знищив значну кількість стаціонарних мостів, тож військовим інженерним підрозділом все частіше доводиться відновлювати шляхи сполучення, у тому числі прокладати різноманітні переправи через водні артерії регіону.

– Теорія – теорією, але саме практика розставляє усі крапки над «і» у плані вишколу майбутніх офіцерів інженерних підрозділів. Ми надзвичайно ретельно готуємось до польових виходів, під час яких курсанти набувають необхідних навичок, у тому числі в облаштуванні паромної переправи – одного з основних видів переправ, – розповідає старший викладач кафедри інженерних спеціальних дисциплін підполковник Олександр Ліщинський.

На переконання офіцера, головним під час виконання цього завдання є саме злагодженість дій підрозділу. Адже у реальному житті зводити переправи необхідно швидко і обов'язково якісно. Не виключено, що під ворожим обстрілом чи за ймовірного зіткнення з противником. Актуальність виконання таких завдань зумовлена, зокрема, і проведенням Операції об'єднаних сил на Донбасі. За час збройного протистояння агресор знищив значну кількість стаціонарних мостів, тож військовим інженерним підрозділом все

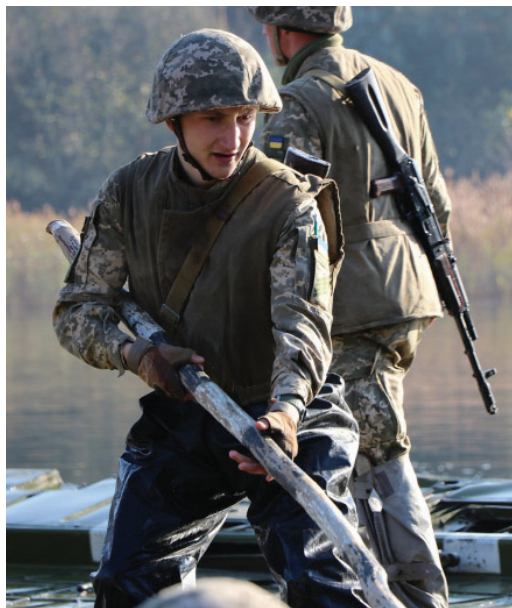
частіше доводиться відновлювати шляхи сполучення, у тому числі прокладати різноманітні переправи через водні артерії регіону.

– Наша професія є надзвичайно відповідальною, адже без інженерних військ іншим підрозділам в обороні чи наступі не обійтися. Під час моєї служби в районі збройного протистояння на Сході мені також доводилося облаштовувати переправи, а відтак стверджую: те, чому навчають нас в Академії досвідчені науково-педагогічні працівники, повністю відповідає ситуації на Донбасі, у бойових умовах, – ділиться враженнями командир групи молодший сержант Микола Чорнобай. – Всі ми, майбутні командири взводів, ретельно відпрацьовуємо навички під час практичних занять, усвідомлюючи, що свої знання доведеться передавати підлеглим.

До речі, в один із днів за вишколом курсантів спостерігали військовослужбовці Сил оборони Естонської Республіки та Збройних Сил Фінляндії, які під

керівництвом досвідчених викладачів нашого видового вишу удосконалювали свої знання та навички щодо мінування місцевості, подолання мінно-вибухових загороджень та водних перешкод.

– Ми надзвичайно прискіпливо вивчаємо ваш, український досвід з цих важливих питань, – говорить естонський військовий інженер капітан Максим Дворов. – Дії ваших курсантів – вражаючі. Кожний з них знає свій маневр, а це лише позитивно позначається на виконанні нормативу. Власне, щоб покращити підготовку наших фахівців, ми й приїжджаємо на навчання в Академію, яка у вишколі майбутніх командирів інженерних підрозділів має неоціненний досвід, у тому числі набутий під час війни на Донбасі. Сподіваюсь, що наша співпраця поглиблюватиметься, а тривалість курсу та кількість слухачів збільшиться!

В один із днів за вишколом курсантів спостерігали військовослужбовці Сил оборони Естонської Республіки та Збройних Сил Фінляндії, які під керівництвом досвідчених викладачів нашого видового вишу удосконалювали свої знання та навички щодо мінування місцевості, подолання мінно-вибухових загороджень та водних перешкод.

В АКАДЕМІЇ СТВОРЕНО ПОВНИЙ ЦИКЛ З ПІДГОТОВКИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ І НАУКОВИХ КАДРІВ: ВІД КУРСАНТА – ДО АД'ЮНКТА, ВІД КОМАНДИРА ВЗВОДУ – ДО КАНДИДАТА НАУК

Ад'юнктура – одна з основних форм підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ) і науково-дослідних установах МО України.

Ад'юнктура – аналог аспірантури у цивільних вишах. Офіцера, який навчається в ад'юнктурі, називають ад'юнктом. Таке коротке тлумачення цих двох слів подає «Енциклопедія сучасної України»

У Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного ад'юнктів та докторантів почали готувати з 2006 року, а спеціалізовану вчену раду за спеціальністю «Озброєння і військова техніка» було створено 2011 року. З планомирним розвитком власних освітніх та наукових підрозділів – з 2015 року ще й за фахом «Військова історія».

Відтоді в освітній галузі з підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації відбувались певні зміни. Особливо відчутними вони стали з прийняттям 2014 року Закону України «Про вищу освіту».

Тож, як готують сьогоднішніх ад'юнктів у нашому навчальному закладі, за якими науковими спеціальностями, скільки часу на це відводиться, і хто, зрештою, може стати ад'юнктом власне і піде мова у цьому матеріалі.

Сьогодні в ад'юнктурі вишу офіцери навчаються за двома науковими спеціальностями: «Озброєння та військова техніка» й «Історія та археологія»

Заступник начальника Академії з наукової роботи, доктор історичних наук, доцент полковник Андрій Слюсаренко розповів, що нині на очній докторантурі та ад'юнктурі за двома науковими спеціальностями навчаються 3 докторанти та 30 ад'юнктів, а Національна академія сухопутних військ – єдиний вищий військовий навчальний заклад держави, який має спеціалізовану вчену раду за спеціальністю «Військова історія», діяльність якої високо оцінюється Міністерством науки і освіти України.

Щодо спеціальності «Озброєння та військова техніка», то ад'юнкти надзвичайно плідно співпрацюють як з Центральним науково-дослідним інститутом озброєння та військової техніки

ЗС України, так і з єдиним у Сухопутних військах Науковим центром, який перебуває у складі Національної Академії і відповідає за технічний напрям наукових досліджень.

З прийняттям нового закону «Про вищу освіту» змінився насамперед процес підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Навчання в ад'юнктурі триває чотири роки, а не три, як раніше. Більше того, ад'юнкт зобов'язаний не просто підготувати дисертацію і захистити її, але й у повному обсязі засвоїти освітню наукову програму та успішно скласти після завершення навчання екзамен.

– Відповідно до Закону запроваджено чіткі вимоги до бюджету навчального часу освітньої складової – від 30 до 60 академічних кредитів ЄКТС. Один академічний кредит – це 30 годин. Так от, для спеціальності «Історія та археологія» ми розробили освітньо-наукові програми, які включають 57 кредитів, а для спеціальності «Озброєння та військова техніка» – 56 кредитів. Не важко підрахувати, що це становить 1710 і 1680 годин відповідно, – пояснює полковник Андрій Слюсаренко.

– Тобто Академія здійснює підготовку практично за максимально дозволеним обсягом ЄКТС. Такий підхід дозволяє нам готувати фахівців найвищого рівня. А оскільки ад'юнкти – це перш за все майбутні викладачі, то упродовж їхнього навчання, набуття ними педагогічної майстерності, досвідчені керівники, начальники кафедр та науково-педагогічні працівники їх курують та допомагають.

Здібні курсанти у майбутньому мають всі шанси стати науковцями чи викладачами

Фактично за рахунок своїх вихованців Академія планує підвищити рівень науково-педагогічного потенціалу. Адже освітньо-наукове середовище вишу повинно і має логічну та послідовну структуру навчання науковців і освітян: від курсанта – до ад'юнкта і у подальшому – до викладача чи науковця.

Наочним прикладом плекання «своїх» кадрів є життєвий шлях ад'юнкта капітана Івanni Чобіт. Під час навчання в Академії за спеціальністю «культурологія» вона активно відвідувала гурток військово-наукового товариства

курсантів кафедри гуманітарних наук. На другому курсі вперше взяла участь у науковій конференції, яка власне і дала поштовх до подальшої роботи у цьому напрямі. Вже упродовж навчання дівчина опублікувала кілька тез з виступів і статей у збірнику студентських (курсантських) робіт. Вона двічі була стипендіатом від Президента України, а виш закінчила із золотою медаллю.

– Офіцерську службу розпочала у 24-й окремій механізованій бригаді на посаді начальника клубу, невдовзі мене скерували у відділення морально-психологічного забезпечення, а згодом я очолила групу цивільно-військового співробітництва. Та усвідомлювала, що моє покликання – викладаць-

ляється. Патенти, макетні зразки, які генерують і створюють, зокрема, вихованці завідувача кафедри електромеханіки та електроніки доктора технічних наук професора Юрія Шабатури – яскраве тому підтвердження.

– Я за науку, яка дає ідеї, котрі у свою чергу втілюються у металі. Якщо вони працюють, то це є найкращим критерієм перевірки на достовірність будь-яких наукових рішень. І саме такий підхід присутній у роботах моїх ад'юнктів. Всі теми моїх підопічних містять якісь ноу-хау, – пояснює Юрій Васильович. – Для прикладу, ми запатентували конструкцію колеса, яка зберігає цілісність зовнішньої поверхні, але при цьому може масштабуватись, тобто зменшуватись чи збільшуватись. Перехід на такий принцип управління напрямком руху колісних транспортних засобів має величезні переваги: збільшується прохідна здатність, зростає стійкість, а на мінних полях такий засіб матиме одноколіїність, що дозволить підвищити бойову ефективність. Такого підходу немає ніде у світі. Ми це запатентували і виготовили макетний зразок.

Інша дисертаційна робота, над якою працює підопічний професора Юрія Шабатури, стосується нових методів і засобів отримання корисної енергії за рахунок тієї, яка розсіюється під час звичайного пострілу.

– Зараз гостро стоїть проблема боротьби з безпілотниками. За рахунок невеликих розмірів цих літальних апаратів, їхньої швидкості та маневреності у по-

ка і наукова діяльність. Тож, після двох років у військах, з посади старшого офіцера відділення планування штабу Навчального центру підготовки підрозділів МЦМБ поступила в ад'юнктуру. На той час я вже мала чотири наукових статті і п'ять тез виступів, – ділиться спогадами Іванна Чобіт.

Сьогодні цілеспрямована офіцерка працює над дисертацією «Історія створення та функціонування органів цивільно-військового співробітництва у другій половині ХХ – початку ХХІ століття». До речі, саме здібних до науки курсантів викладачі не лише розпізнають упродовж їхнього навчання в Академії, але й спостерігають за ними під час офіцерської служби у війську. Найдостойнішим пропонують вступати до ад'юнктури. Таким чином, власне, і готують собі гідну зміну.

специфіку освітньої складової програми підготовки ад'юнктів.

– Ми повинні дати офіцерам базові знання, які цивільні історики здобули, приміром, на історичних факультетах університетів. Відтак, у програму включені дисципліни, пов'язані з методикою історичних досліджень, джерелознавством, історіографією тощо, – пояснив Андрій Харук.

За словами науковця, хоча кафедра готує істориків, однак у висновках кожного дисертаційного дослідження містяться рекомендації щодо врахування результатів ад'юнктів у підготовці військ, навчанні курсантів, а найголовніше у формуванні свідомих і патріотично налаштованих захисників України.

Якщо хтось думає, що майбутні науковці – це здебільшого такі собі теоретики, то глибоко поми-

Як готують військових істориків та які винаходи запатентували офіцери-«технарі»?

До речі, підготовка фахівців за вище переліченими науковими спеціальностями має свою особливість і специфіку. Завідувач кафедри гуманітарних наук Інституту морально-психологічного забезпечення, доктор історичних наук професор Андрій Харук розповів, що на відміну від цивільних колег серед військових вищу знайти фахових істориків складно. Цю спеціальність обирають передусім офіцери з гуманітарним нахилом. Це власне і зумовлює

вітрі – уразливість БПЛА звичайною зброєю зводиться до нуля. Але вони слабо екрановані, а відтак мало захищені від дії потужних електромагнітних імпульсів. Тож, тут ідея така... Використовуючи вогнепальну зброю (зі спеціальною насадкою), ми маємо можливість накопичити значну кількість електричної енергії, яку потім можемо спрямовувати у вигляді дуже короткого імпульсу у бік безпілота. Цей імпульс призведе до виведення з ладу чутливої електроніки БПЛА і втрати її функціональних можливостей.

І подібних цікавих робіт у ад'юнктів Академії надзвичайно багато!

Чи може ротний або комбат стати ад'юнктом?

На запитання: «Хто ж може стати ад'юнктом?», начальник науково-організаційного відділу Академії, кандидат технічних наук підполковник Роман Нанівський пояснив, що це можуть бути офіцери віком до 45 років, які перебувають на військовій службі та здобули вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста). Серед вимог до абітурієнтів: практичний досвід служби у військах не менше 2 років та відповідні здібності до педагогічної або науково-дослідної роботи.

– Під час відбору кандидатів перевагу у зарахуванні на навчання мають офіцери, які відмінно закінчили ВНЗ, рекомендовані Вченою радою Академії, мають практичний бойовий досвід, – розповідає підполковник Роман Нанівський. – Зрозуміло, що надаємо можливість вступити до ад'юнктури особам з особливими потребами, які отримали поранення і контузії під час бойових дій на Донбасі.

Одним з таких є майор Володимир Гера, який воював з ворогом у найважчий період збройного протистояння – липень – серпень 2014 року. Зокрема, це його підрозділ пробивав «дорогу життя» до бійців 80-ки у Луганський аеропорт, а 24 серпня зупиняв прорив псковських десантників...

Під час одного з обстрілів наших позицій на металургійному заводі в Лутугіному Володимир

отримав важкі мінно-вибухові поранення правого плеча та грудного відділу хребта. Після численних операцій, лікування та реабілітації мужній офіцер продовжив службу в Академії, а 2017 року став ад'юнктом під керівництвом Юрія Шабатури. Нині майор демонструє значні успіхи у науковій діяльності. Запатентував корисну модель електромеханічної системи змащування двигуна внутрішнього згорання, є автором чотирьох наукових праць та бере активну участь у наукових конференціях та семінарах.

Охочих навчатися не бракує

Згідно з ліцензійним обсягом, щорічно на навчання відбирають по чотири офіцери на кожну наукову спеціальність. А бажаючих значно більше. Тому керівництво Академії вийшло з пропозицією щодо збільшення кількості ад'юнктів насамперед за рахунок заочної форми навчання.

– У нас достатньо офіцерів, які перевищили граничний вік для поступлення, але мають значний досвід службової та бойової діяльності. Вони могли б навчатися як здобувачі, поєднуючи виконання своїх службових обов'язків з вечірнім навчанням. Ми пропонуємо виділити для цього ще десять місць із розрахунку 5 чоловік на кожну спеціальність, – ділиться планами полковник Андрій Слюсаренко.

Окремо хочеться зазначити, що в Академії створено всі умови для всебічної теоретичної та практичної підготовки ад'юнктів. Під

час численних наукових заходів (конференцій) як у стінах Національної академії, так і за кордоном, безцінним досвідом діляться провідні фахівці із різних країн. Ад'юнкти мають можливість друкувати свої наукові доробки у двох збірниках: Військово-науковому та Військово-технічному. До речі, щорічно в академічній друкарні, відповідно до редакційно-видавничого плану, публікується понад 60 наукових освітніх праць. Такою кількістю може пишатися далеко не кожний виш.

Що важливо, всі академічні наукові статті віднедавна перекладаються англійською мовою. Кожній з них надається певний електронний шифр. Словом, все робиться для того, аби видання якнайшвидше увійшли до загальнодоступної наукометричної міжнародної бази даних Scopus.

Нині Національна академія сухопутних військ у числі лідерів щодо підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів вищої кваліфікації. Сюди запрошуються на навчання офіцери, які бачать себе в цій роботі, доволі непростої та копіткої. Однак, як наголошують доктор історичних наук, професор Андрій Харук, його колега доктор технічних наук, професор Володимир Корольов, обираючи шлях науковця, потрібно керуватися не лише власною мотивацією, а замислюватись над тим, як ти можеш збагатити науку.

**Віталій СТЕЧИШИН,
Юлія ЛІВІНСЬКА**

НАГОРОДИ В УСІХ НОМІНАЦІЯХ

Національна академія сухопутних військ відзначена нагородами в усіх номінаціях XI міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти» та X міжнародної виставки освіти за кордоном «WorldEdu – 2019».

Заходи, у яких взяли участь 560 представників із 25 регіонів України, а також Чехії, Словаччини, Польщі, Сполучених Штатів Америки, Франції та Білорусі, проходили у Києві. Організатором виступила Компанія «Виставковий Світ» за підтримки Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України.

Наш видовий виш виборів Гран-прі «Лідер інновацій в освіті». У конкурсі тематичних наукових робіт у номінації «Інноваційна діяльність закладів освіти – ресурс забезпечення якості освіти» навчальний заклад виборів «золото» та диплом переможця.

ПРЕМІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ОДА – КУРСАНТАМ

На Львівщині 200 найкращих студентів закладів вищої освіти отримали премії від області. Серед молоді, що демонструє успіхи у навчанні та науковій діяльності, курсанти Максим Виговський, Євген Івченко, Анастасія Істоміна, Юрій Луців, Вадим Пащенко, Микола Шегельський, Дарина Ющук та Микола Яремчук.

Вручення нагород відбулося у львівському Будинку вчених у форматі відзначення Міжнародного дня студентів.

Премії кращим студентам Львівщини вручав голова Львівської ОДА Маркіян Мальський разом із заступником голови Львівської обласної ради Юрієм Гудимою.

– На вас сьогодні покладено великі сподівання. Будьте активними, беріть участь у літніх школах, міжнародних програмах – їх сила-силенна. Адже той досвід, який ви отримуєте за кордоном, є безцінним, і його реалізація в Україні є вкрай необхідною. Зараз у вас найкращий час для розвитку. Для вас немає нічого неможливого, тому завжди рухайтесь вперед і ніколи не зупиняйтесь, – наголосив голова Львівської ОДА.

Слід зазначити, що премії призначаються молоді, яка відзначилася у навчальній і науковій роботі, бере активну участь у громадському житті. Заслужену нагороду отримали 200 студентів закладів вищої освіти області у розмірі 6 тисяч гривень кожен.

ДИСКУСІЇ У КЛУБІ – ВИКЛЮЧНО АНГЛІЙСЬКОЮ...

Відтепер, окрім обов'язкових занять, курсанти практикуватимуться у знанні англійської, відвідуючи, так званий, дискусійний клуб.

– Робота English Speaking Club спрямована, у першу чергу, на подолання мовного бар'єру, – розповідає начальник кафедри іноземних мов та військового перекладу полковник Денис Каменцев. – Заняття проходять щотижнево впродовж години, і курсанти спілкуються з носіями мови з питань, які їх хвилюють та цікавлять. Тематика обговорень різноманітна, сформована відповідно до уподобань майбутніх офіцерів, які надають перевагу військовим аспектам, досвіду армії передових країн світу.

Спілкуються з курсантами іноземні військовослужбовці з Канади, Німеччини та Данії, які працюють радниками у нашому виші. Приміром, Йенс Якобсен переконаний, що курсанти розуміють до 90 відсотків сказаного англійською, однак вони соромляться спілкуватись, бо ніколи у побуті не використовували цю мову.

ТРАДИЦІЙНИЙ МАЙДАНЧИК ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

На базі Академії відбулася щорічна науково-практична конференція «Застосування Сухопутних військ Збройних Сил України у конфліктах сучасності». До заходу, окрім вищих військових навчальних закладів, науково-дослідних установ та підприємств оборонно-промислового комплексу України долучились представники збройних сил Великої Британії, США, Німеччини, Польщі та Литви.

Учасники конференції, серед інших питань, обговорили проблеми переходу Українського війська на стандарти НАТО та впровадження власного досвіду управління військами, який отримали під час бойових дій на Сході. Як зазначив начальник воєнно-наукового відділу, заступник начальника штабу Командування Сухопутних військ ЗС України полковник Тарас Дзюба, «сьогодні починається процес переходу на систему управління, яка існує в арміях країн Альянсу – MDMP (Military Decision Making Process). Генеральний штаб планує це зробити до кінця поточного року, а види військ – на початку 2020-го».

Значну увагу під час науково-практичної конференції було приділено розвитку системи територіальної оборони. На переконання полковника Тараса Дзюби, спільна робота органів державного і військового управління на етапі воєнного стану є чи не головним стримуючим фактором для противника, який чітко усвідомлює, що у разі повномасштабної агресії змушений буде воювати з усім народом, а не лише з військом.

Напрацювання конференції складатимуть основу навчального процесу у військових вишах.

ОТЕЦЬ СТЕПАН СУС, ЯКОМУ У ЖОВТНІ ВИПОВНИЛОСЯ 38 РОКІВ, СТАНЕ НАЙМОЛОДШИМ КАТОЛИЦЬКИМ ЄПІСКОПОМ У СВІТІ

15 листопада 2019 року у Ватикані повідомлено про те, що Синод Єпископів Української Греко-Католицької Церкви, отримавши попередню згоду від Папи, здійснив канонічне обрання отця Степана Суса, священника Львівської архієпархії УГКЦ, єпископом Курії Києво-Галицького Верховного Архієпископа. Йому надано титулярний осідок Зігріса.

Народився отець 7 жовтня 1981 року у Львові. Після закінчення 1996 року середньої школи вступив на навчання до Бучацького історико-філософського ліцею імені святого Йосафата Чину святого Василія Великого (сьогодні Колегіум святого Йосафата).

З 1999 до 2006 року навчався у Львівській духовній семінарії Святого Духа УГКЦ та в Українському католицькому університеті. 2010 року захистив наукову працю по темі: «Людина у контексті міжособистісної комунікації: Дитріх фон Гільдебрант та Еммануель Левінас», магістр філософії.

У 2014 – 2015 роках навчався у Люблінському католицькому університеті, захистив наукову працю по темі: «Військове капеланство у світлі Другого Ватиканського Собору», магістр богослов'я. У 2015 – 2017 роках навчався за програмою Українського католицького університету з пасторального богослов'я.

30 червня 2006 року архієпископом і митрополитом Львівським Ігорем Возьняком був рукоположений у сан священника в архикафедральному соборі Святого Юра у Львові. Того ж року призначений військовим капеланом Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного та синкелом Львівської архієпархії УГКЦ у справах капеланства.

З 2011 року – настоятель Гарнізонного храму Святих апостолів Петра і Павла Львівської архієпархії УГКЦ.

У липні 2015 року нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.

Володіє українською, англійською, польською, російською, французькою мовами.

Андрій Зелінський вже давно став званою і публічною персоною не лише серед військових, а й в українському суспільстві загалом. Як військовий капелан, він одним із перших вирушив у район бойових дій на Схід країни. Розпочинав душпастирську діяльність у польовому храмі Архістратига Михаїла, неподалік Слов'янська. Щодня до нього приходили бійці: на сповідь, за порадою та й врешті-решт просто щиро поспілкуватись. Потім були Краматорськ, Піски, Дебальцеве, Старогнатівка, Широкине... Особлива сторінка біографії священика – душпастирська служба у бригаді морської піхоти. А вже більше року Андрій Зелінський – заступник керівника Департаменту військового капеланства Української греко-католицької церкви.

Отець Андрій ЗЕЛІНСЬКИЙ:

«ЖИТИ І ДІЯТИ ЗА ТОГО, ХТО НЕ ПОВЕРНУВСЯ З ВІЙНИ!»

– Отче, чи змінила Вас капеланська служба у бригаді морської піхоти?

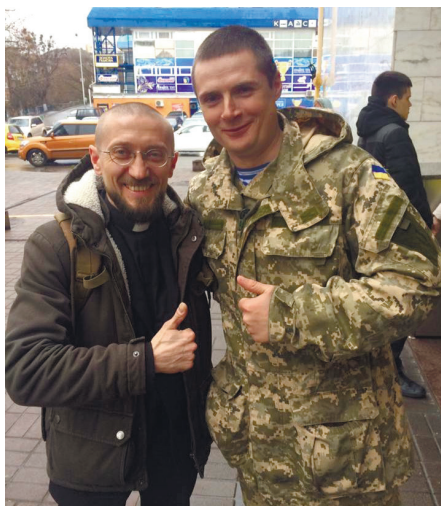
– Морська піхота – середовище, де глекають ідеали ратної служби. Цей рід військ, як ніякий інший, увібрав у себе неймовірні риси характеру захисника нашої країни: завжди вимагати від себе більшого, налаштовувати себе, як особистість, на перемогу. Самовиховання переможного духу корисне і для мирного повсякдення. Проїшовши шляхами морського піхотинця, долучившись до випробувань, аби отримати омріяний берет, я тепер точно знаю, що сон та їжа – то для слабаків. У цьому жартівливому вислові – велика доля істини. У мене немає часу на відпочинок. Я навчився не зупинятися на досягнутому, бути завжди відповідальним, цілеспрямованим.

– Звідки берете сили?

– Це питання задають дуже часто. Адже я можу шість ночей на тиждень перебувати у потягах, переїжджаючи з одного міста до іншого. Це тривалі лекції, безліч різноманітних зустрічей, спілкувань, тренінгів, а ще велика кіль-

кість адміністративних питань...

Але для мене це буденні речі, адже боротьба триває – за країну нової якості, за нове суспільство, про яке мріяли хлопці, що загинули. Це для мене не просто гасло. Це повсякденний обов'язок – пам'ятати про загиблих на Сході, кожен з яких був непересічною особистістю. І ми маємо вимагати від себе більшого: жити і робити багато корисного задля пам'яті про тих, хто ніколи не повернеться до армійського строю й рідної домівки. Для мене це дуже

– Я дуже люблю морську піхоту. Але вирішив піти у департамент, бо прийняв виклик – маю зробити більше. Та дух морського піхотинця в мені залишився назавжди. І дуже важливо, коли армія стає школою життя. Хочу, щоби випускників цієї школи ставало дедалі більше: людей ціннісно зорієнтованих, які пам'ятають дух військового братерства.

мотиваційний вислів – жити і діяти за того, хто не повернувся з війни. Щоранку нагадую собі про це. І Господь дає сили не зупинятися.

– Сумуєте за морськими піхотинцями?

– Я дуже люблю морську піхоту. Але вирішив піти у департамент, бо прийняв виклик – маю зробити більше. Та дух морського піхотинця в мені залишився назавжди. І дуже важливо, коли армія стає школою життя. Хочу, щоби випускників цієї школи ставало дедалі більше: людей ціннісно зорієнтованих, які пам'ятають дух військового братерства.

– Ваше капеланське кредо «Бути поруч із солдатом, аби нахилити до нього саме небо» – відоме багатьом. А чи був хтось поруч із капеланом Зелінським у важкі миті, кому Ви завдячуватимете протягом усього життя?

– Передусім, це неймовірно велика кількість морських піхотинців, друзів, хто своєю службою, самовідданістю, добротою, щирістю, відвертістю вплинув на мене. Це важливо для будь-якого душпастиря. І капеланство у бригаді морської піхоти я

порівняв би з філософсько-богословським терміном «трансцендентний досвід». Це досвід, що виводить нас за межі людських можливостей і нашої природи. Те, що довелось пережити в морській піхоті, впевнений, недосягне для 90 відсотків співвітчизників. Це не лише стосується надзвичайних вимог до їхньої служби, коли із бійцями десантуєшся на берег та долаєш марш-кидок. Навіть не можу збагнути, скільки кілометрів від моря й до Павлополя я промандрував позиціями наших захисників: у негоду, в болоті, у спеку...

Ніколи не забуду, як під шаленими обстрілами, в окопах заводили розмову з бійцями про щось глибоке – те, про що у мирному житті годі й думати. Про честь, відвагу, жертвовність, про виміри військового буття, про які не часто говоримо. У цьому відвертому спілкуванні сам наповнюєшся багатством воїнської душі.

– На фронті Ви спостерігали трансформацію офіцерів і солдатів не лише в аспекті професіоналізму, а й у духовній сфері...

– Перші роки війни панував певний хаос, недостатнє розуміння того, що відбувається, коли важко регулювати ситуацією, впливати на неї. Людина була дуже вразлива через брак ціннісної інформації. Пригадую епізод у районі Донецького аеропорту. Прізвище лейтенанта, вчорашнього випускника військової кафедри якогось вишу. Я бачив його розгубленість у тій неймовірній за напругою обстановці бою. Він і на навчаннях справжніх, мабуть, ще не був, а тут зовсім поруч – смертельна небезпека. Захотілось його підтримати. На це витратив кілька хвилин, але офіцер побадьорішав, не було вже того відчаю і страху.

Другий етап характеризувався зовсім іншим. Я справді був свідком перевтілення вчорашніх курсантів, яких знав ще як капелан у Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, у бойових та зрілих офіцерів. На моїх очах творилося диво, коли молодші за віком офіцери вели в бій старших підлеглих.

– Отче, Ви вже понад рік – заступник керівника Департаменту військового капеланства УГКЦ. Які нині головні напрями роботи капеланського підрозділу?

– Перед департаментом стоїть низка завдань з питань інституційного оформлення душпастирства у Збройних Силах і якісного рівня капеланського служіння. Це потребує викладачів і людей, здатних поділитися досвідом. Зібрати їх на навчання непросто, бо капелани мають перебувати зі своїми військовими колективами. Професійний вишкіл капеланів – у пріоритеті.

Другий напрям – робота із сім'ями військовиків. Особлива увага – родинам, які втратили синів, дочок, батьків, чоловіків. Маємо національного масштабу проект, у межах якого намагаємось підтримати родини загиблих воїнів. Йдеться не лише про духовну опіку, а й психологічну підтримку. Організуємо тренінги, паломництва і подорожі. Матері наших воїнів об'їздили святі місця не лише України, а й беруть участь у щорічному міжнародному паломництві до Лурда. Почасти українські громади за кордоном запрошують до себе родини військових. Хороші у нас стосунки з грецькою громадою. Наші матері їздили і в Єрусалим. Так розширюємо світ, звужений болем утрати.

Дуже плідну роботу з матерями проводить маїор запасу Наталія Дубчак, син якої загинув під Дебальцевим. За її ініціативи в різних містах створені об'єднання матерів.

– Зрозуміло, що воїни, які повернулися з району бойових дій, теж у полі Вашої уваги?

– Безперечно. Знаєте, якщо раніше ми говорили про реабілітацію воїнів, то нині на часі актуальніші явища – абілітація (система лікувально-педагогічних заходів. – Ред.) і ресоціалізація ветеранів війни. Як повернути до активного життя тих, хто пройшов війну, як здолати війну в собі? Аби вирішити ці питання, створюємо низку проектів і хочемо сягнути віддалених регіонів, бо ветеранські організації існують на обласному й районному рівнях. А чимало чоловіків, які повернулися з війни, проживають у глибинці. Ми тісно співпрацюємо з Міністерством у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України.

Допомогти людям самоорганізуватися покликані священник, психолог, соціпрацівник. І одна з тем, яку ми реалізуємо – це психологічна стійкість. Вона є ключовою у сучасному подоланні не лише посттравматичного внутрішнього розладу, а й інших стресів під час виконання бойових операцій. Є мета – запропонувати низку тренінгів для військових психологів і військовиків, які перебувають у районі ООС. Чимало хлопців, повертаючись з війни, залишаються зі своїми проблемами, з деструктивним відчуттям утрати, непотрібності, що призводить до руйнації особистості. Хочеться, аби ветерани відчували відповідальність за своє життя. Як бачимо, у капеланів і на мирній території вистачає завдань.

– Дякую за бесіду і щиро бажаю Вам успіхів у такій надважливій справі!

**Спілкувався
Олександр ТЕРЕВЕРКО**

В ГОСТЯХ У ЛІЦЕЇСТІВ – КУРСАНТИ АКАДЕМІЇ

Колектив Львівського ліцею №45, який очолює Наталія Мельник, у своїй роботі пріоритетним вважає заходи, які направлені на військово-патріотичне виховання юнаків та дівчат. Особливо у часі війни, яка точиться на Сході, коли наше військо героїчно протистоїть російському агресору та сепаратистам, надійно захищаючи українську землю та свій народ.

Як стверджує директорка, все частіше ініціатива щодо проведення того чи іншого заходу,

з'являється власне і від ліцеїстів, які хочуть знати усю правду про причини виникнення війни, подальший розвиток подій на Донбасі, те, як успішно протистоять наші захисники ворогу. Про все це вони дізнаються передусім із перших вуст тих, хто безпосередньо перебував та перебуває на фронті, хто про українсько-російську війну знає не з розповідей, хто за покликом серця пішов боронити Україну. Так, лише за останні тижні гостями ліцеїстів були началь-

ник курсу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного майор Кирило Малющенко, ветерани АТО Сергій Рахманін (випускник 1981 року) та розвідник Павло Коваль, які добровольцями пішли на фронт і воювали у найважчі для України перші роки російської агресії

– Що важливо: такі зустрічі відбуваються не лише у переддень знаменних дат, таких як День захисника України чи День Збройних Сил України. Вони проходять і у звичайні дні, коли заклад відвідують військовослужбовці, які воювали на Сході та беруть участь у боях у зоні проведення Операції Об'єднаних Сил нині. Нашими гостями є також ті, хто вирішив стати офіцером і навчається у видовому виші Львова, – розповідає Наталія Володимирівна. – Це той випадок, коли у формі спілкування ми прагнемо достукатися до сердець вихованців, на конкретних прикладах пояснити, що таке патріотизм, відданість Військовій Присязі, стійкість і героїзм. Переконана, саме під час таких бесід юнаки та дівчата замислюються над тим, чому варто добре навчатися, що потрібно зробити для того, аби стати патріотом своєї країни, яка у важкому протистоянні з ворогом виборює свою незалежність і свободу!

І це не просто слова: п'ятеро колишніх ліцеїстів нині навчаються в Національній академії сухопутних військ, і відгуки про них лише позитивні. До речі, загалом близько півсотні вихованців ліцею вже опанували героїчну професію захисника Вітчизни у видовому виші і більшість з них гідно виконують свій військовий обов'язок на Сході, захищаючи Батьківщину від агресора. На жаль, випускник ліцею 1994 року майор Юрій Кругліков, який свого часу закінчив Львівський військово-навчальний заклад, у листопаді 2014 року загинув на Сході. На знак пам'яті про мужнього офіцера на фасаді ліцею встановлена меморіальна дошка.

Нещодавно надзвичайно вичерпні відповіді старшокласникам на їхні численні «чому» давали курсанти Національної

академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного Р. Нікітенко та М. Капанюк, які до вступу у військовий виш воювали на Сході. Хлопці та дівчата з неабиякою цікавістю слухали розповіді майбутніх офіцерів не лише про перебіг бойових дій на Донбасі, але й про те, як провадиться навчання в Академії, чи важко вчорашнім школярам, особливо представницям «слабкої статі», адаптуватися до курсантського життя. Своїх вражень від почутого вони не приховували, що свідчило про відвертий діалог. До речі, вже після зустрічі курсанти зазначили, що їм доводилося відповідати на дійсно непрості, навіть, скажімо так, дорослі запитання, при цьому вони не побачили в очах ліцеїстів байдужості чи порожнечі!

Саме про небайдужість щодо долі військовослужбовців, які зазнали поранень та ушкоджень у збройному протистоянні з російськими найманцями на Сході, свідчить організований учасниками вокального ансамблю «Садок вишневий» благодійний концерт, кошти від якого – 4000 грн. – передано волонтерам для придбання необхідних речей пораненим військовослужбовцям, які перебувають на лікуванні у Львівському військовому шпиталі. А у переддень свята захисника України на зібрані кошти учні надіслали подарунки та солодощі в один із підрозділів у зону проведення ООС, в якому проходить службу випускник ліцею Микола Мавдрік.

– Ми живемо у час, коли твориться історія України, відстоюється її суверенність. Неоголошена війна сколихнула націю, підняла на надзвичайно високий щабель національно-патріотичну свідомість, – зазначила Наталія Мельник. – Приклад сучасних героїв – неоціненний! І ми повинні говорити про них, адже завдяки їхній мужності та героїзму країна дала гідну відсіч ворогу! А ще пам'ятати, що майбутнє держави, а відтак, зрозуміло, і майбутнє кожного з нас, залежить від того, як ми виховуємо наших дітей, нашу молодь. Іншими словами: хто вкладає у дітей – той вкладає у щасливе майбутнє!

Ігор МАХНО

ВІДЛУННЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ

Першого вересня минуло 80 років від початку Другої світової війни, закарбованого у літописі історії нападом на Польщу двох тоталітарних держав – гітлерівської Німеччини та сталінського СРСР (17 вересня 1939-го). Другого ж вересня 2020-го сповниться 75 років від дня її завершення – підписанням акту про беззастережну капітуляцію Японії на борту американського лінкора «Міссурі». У цій війні брали участь 62 держави із 73, що існували на той час. Бойові дії охопили території Європи, Азії, Африки й точилися у водах усіх океанів. Це поки що єдина і, сподіваємося, остання війна, в якій було застосовано ядерну зброю. За найсвіжішими даними, загалом у ній загинуло від 50 до 70 мільйонів людей – громадян десятків країн світу.

військових округів, командири корпусів, майже всі командири дивізій і бригад, половина командирів полків – загалом 43 тисячі генералів та офіцерів, що становило близько 80 відсотків від командного складу Червоної армії. Переважна більшість уцілілих офіцерів були вкрай залякані, їхня воля паралізована, вони повністю втратили здатність до самостійного мислення і самостійних дій.

Щодо ролі Сталіна у німецько-радянській війні, то до Сталінградської битви його рішення були здебільшого суперечливими і некомпетентними, що вилилося у мільйони невинуватих жертв як серед військовослужбовців, так і серед цивільного населення. Перемога над Німеччиною дісталася страшною ціною. Якщо Німеччина за шість років Другої світової на всіх фронтах втратила загиблими 4,5 мільйона солдатів, то СРСР за чотири роки німецько-радянської війни – понад 10 мільйонів. Втрати Німеччини серед цивільного населення становили близько 3-х мільйонів, СРСР – 18 мільйонів.

17 вересня поточного року Європейський парламент ухвалив резолюцію з нагоди 80-х роковин початку Другої світової війни. У документі, зокрема, підкреслюється, що за її початок відповідальні і нацистська Німеччина, і Радянський Союз, оскільки два тоталітарних режими співпрацювали у політичній, економічній та військовій сферах, і домовилися про поділ Європи, сформувавши своє рішення у «пакті Молотова-Ріббентропа» та його таємних протоколах. Серед злочинів двох тоталітарних режимів вказано про їхній напад

З нагоди 80-х роковин Другої світової війни у Польщі відбулися міжнародні пам'ятні заходи, в яких взяли участь представники близько 40 країн, у тому числі 20 президентів, серед яких і Президент України Володимир Зеленський.

Під час зустрічі з президентом Польщі А. Дудою він заявив, що «Україна і Польща мають спільне розуміння глибини загроз, які несе для всієї Європи Росія, і ми разом боремося за те, щоб Європейський Союз залишався єдиним і солідарним з Україною у боротьбі проти агресії».

На пам'ятні заходи у Варшаві не запросили президента РФ В. Путіна, хоча 10 років тому він брав участь у відзначенні 70-х роковин початку війни і виступив із досить розлогою промовою. Його не запросили не тому, що у вересні 1939-го Червона армія разом з Вермахтом напали на Польщу, а тому, що сьогодні президент РФ проводить проти України агресивну політику, яка мало чим від-

різняється від політики Сталіна. За словами віце-прем'єр-міністра уряду Польщі Я. Сасіна, «було б недоречно відзначати річницю збройної агресії проти Польщі за участю лідера, який сьогодні діє таким же чином стосовно сусіда».

Те, що В. Путіна не запросили на меморіальні заходи з нагоди 80-х роковин початку Другої світової війни не означає, що у світі не визнають вирішальної ролі Радянського Союзу в розгромі гітлерівської Німеччини і не шанують пам'ять десятків мільйонів загиблих та покалічених радянських солдатів. При цьому слід зазначити, що СРСР здобув перемогу у німецько-радянській війні не завдяки Й. Сталіну, а всупереч йому. У період з 1929-го по 1953-й рік, за підрахунками російського історика доктора історичних наук Дмитра Волгогонова, жертвами сталінського терору стали близько 22 мільйони людей. Протягом 1937–1938 років були знищені всі командувачі

на Польщу, агресію СРСР проти Фінляндії, прибалтійських держав та Румунії, Голокост, депортацію, страту десятків тисяч польських офіцерів, Голодомор в Україні та створення Гулагу. Європарламент висловив також «глибоку стурбованість зусиллями нинішнього російського керівництва щодо спотворення історичних фактів та відбільювання злочинів, скоєних радянським тоталітарним режимом, вважаючи їх небезпечним компонентом інформаційної війни, яка ведеться проти демократичної Європи».

У резолюції підкреслюється, що злочини сталінського режиму не можуть бути виправдані його внеском у перемогу над нацизмом, і засуджуються спроби влади РФ притягати до відповідальності тих, хто висловлює альтернативні офіційному російському дискурсу погляди на Другу світову війну. За цю резолюцію проголосували 535 депутатів Європарламенту, 66 були проти і 62 утрималися. Отже, вперше після Другої світової війни європейці звинувачують у її розпалюванні не тільки гітлерівську Німеччину, а й сталінський СРСР. Утім, на мій погляд, тогочасні уряди Великої Британії і Франції також доклали зусиль до її розпалювання шляхом «умиротворення» Гітлера («Мюнхенська змова»), і про це варто було б зазначити у згаданій резолюції Європарламенту.

Упродовж останніх 70 років у багатьох країнах світу, особливо європейських, видано тисячі книг про цю війну – мемуарів та історичних досліджень. Звісно, при цьому висловлюються різні, часто – діаметрально протилежні, оцінки щодо її початку, перебігу і завершення. Напередодні 80-х роковин учені, політологи та експерти спробували по-новому розглянути причини і передумови виникнення найкровопролитнішої в історії людства війни. В

останні десятиліття знайдено й розсекречено багато документів, які дозволяють об'єктивніше відновити ситуацію перед її початком. Однак з'являються й публікації, передусім – у російських ЗМІ, в яких робляться спроби довести, що Сталін «був змушений» піти на змову з Гітлером, а окупація Польщі Німеччиною та СРСР стала нібито «через провокаційну політику Варшави».

Але ж була так звана «Мюнхенська змова», коли у вересні 1938-

го у Мюнхені прем'єр-міністри Франції і Британії підписали угоду про дозвіл Гітлеру на анексію Судетської області Чехословаччини, що призвело до нападу двох тоталітарних режимів – Гітлера і Сталіна – на Польщу, Румунію і Фінляндію та анексію Радянським Союзом Литви, Латвії й Естонії, що стало можливим внаслідок укладання так званого «пакту Молотова-Ріббентропа» (Договір про ненапад між Німеччиною і Радянським Союзом).

А ще я спробую проаналізувати «відлуння» Другої світової війни у наші дні, тобто провести паралелі між тим, що відбувалося у Європі 80 років тому, і тим, що відбувається сьогодні – у вигляді

проявів рецидивів гітлеризму та сталінізму у ХХІ столітті.

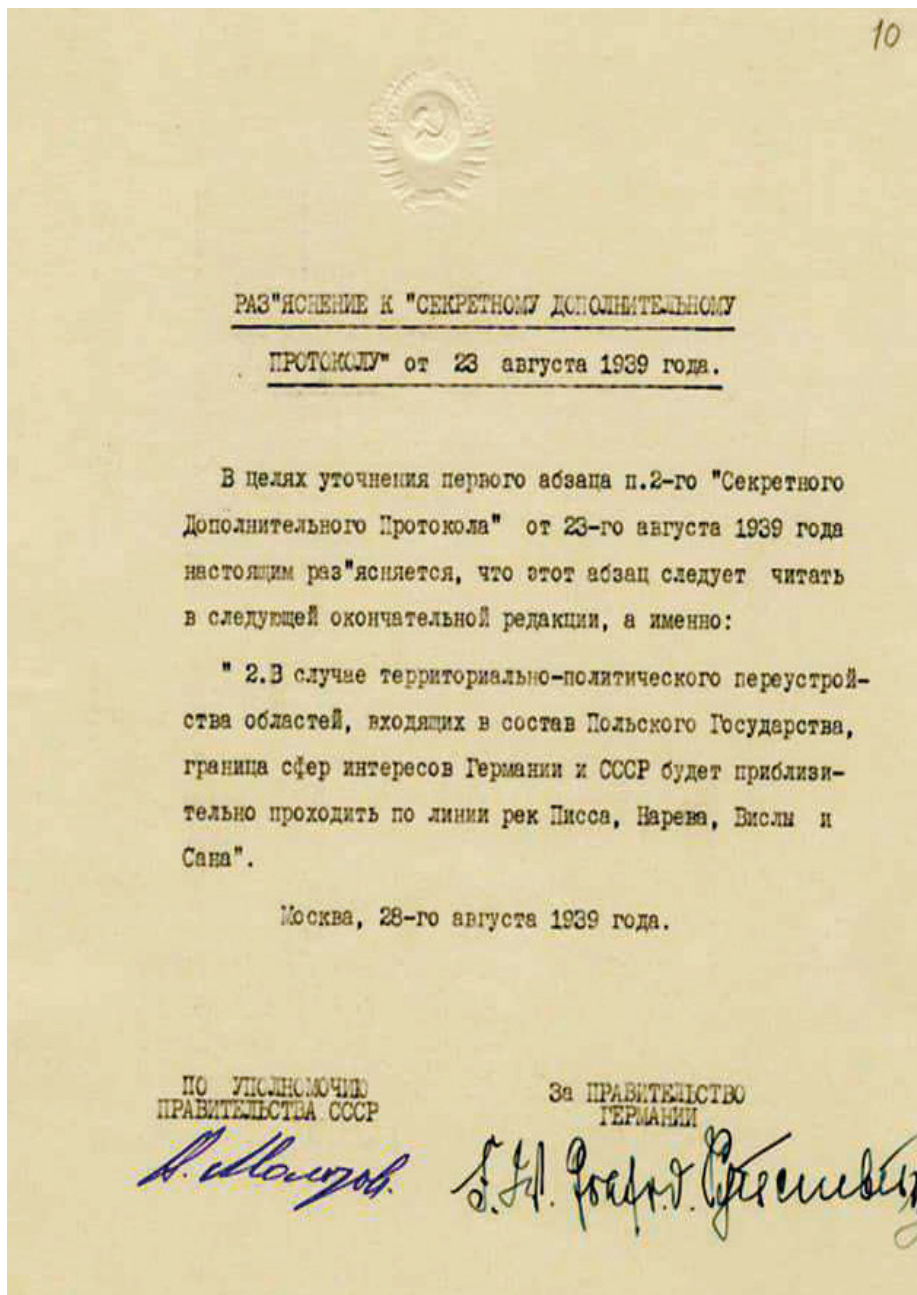
МЮНХЕНСЬКА ЗМОВА

Спроби «умиротворення» Гітлера почалися незабаром після його призначення президентом Паулем фон Гінденбургом на пост рейхсканцлера Німеччини 30 січня 1933 року. Вже 15 липня 1933-го представники Великої Британії, Франції, Італії та Німеччини підписали у Римі «пакт згоди і співпраці», що передбачав політичне співробітництво між чотирма державами у Лізі Націй задля усунення загрози війни у Європі. Передбачалося, що основні зусилля «пакту чотирьох» будуть спрямовані на перегляд

окремих положень Версальських мирних угод 1919–1920 років, ревізію деяких версальських кордонів, зокрема між Німеччиною та Польщею і між Угорщиною та її сусідами. «Пакт чотирьох» також підтверджував рівність прав Німеччини та її колишніх союзників (Австрії, Угорщини і Болгарії) у сфері озброєнь, що дало б можливість Третьому рейху взятися за стрімке нарощування потенціалу Вермахту. Однак цей договір був ратифікований лише в Італії і не набув чинності.

Насильницький аншлюс Австрії у березні 1938 року, який має дуже багато спільних рис з російською анексією Криму у 2014-у, заохотив Гітлера до подальших агресивних дій щодо Чехословаччини, які також нагадують агресію РФ на українському Донбасі. У Судетській області (понад 40 тис. кв. км із населенням близько 4 млн осіб, серед яких понад 3 млн становили етнічні німці) була штучно створена політична і соціально-економічна криза. У своїх анексіоністських планах щодо Судетської області Гітлер вирішив спертися на «п'яту колону», представлену німецькими профашистськими організаціями і партіями, які виступили з вимогою відмови чехословацького уряду від суверенітету над цією областю. Саме в такий спосіб навесні 2014-го Путін сперся на проросійську «п'яту колону» у своїй спробі окупувати Донбас і південно-східні області України.

Гітлер повсякчас демонстрував готовність силовим шляхом «захистити інтереси» німецької меншини у Чехословаччині. 13 вересня він інспірував заколот судетських німців, який незабаром був придушений чехословацькими збройними силами. Ситуація загострилася до краю, і німецькі війська були готові до окупації всієї Чехословаччини. Напередодні підписання Мюнхенської угоди англо-французька дипломатія намагалася виправдати перед світовою громадською думкою проект угоди з Гітлером про передачу Німеччині частини чехословацької території, «щоб уникнути загальноєвропейської війни».

Наприкінці вересня прем'єр-міністр Великої Британії Н. Чемберлен прибув до Мюнхена буквально благати Гітлера про мир. 29 – 30 вересня там же, у Мюнхені, відбулася зустріч глав урядів Н. Чемберлена, Е. Даладьє, А. Гітлера і Б. Муссоліні, під час якої без участі представників Чехословаччини було підписано угоду про анексію Судетської області. Угода передбачала передачу Судет Німеччині з 1 по 10 жовтня 1938 року, а також задоволення упродовж трьох місяців територіальних домагань Угорщини та Польщі за рахунок Чехословаччини.

На початку жовтня 1938-го Польща ввела свої війська на частину Тешинської області ЧСР на польсько-чеському кордоні, в якій більшість населення становили поляки. На той момент ця акція Варшави була політично вигідна Берліну, і Гітлер схвалив окупацію Тешина поляками. Гітлер захоплював територіальні зазіхання Будапешта й Варшави, так само, як починаючи із 2014 року Москва пропонує тим же країнам взяти участь у розшматуванні України. 30 вересня чехословацький уряд без згоди Національних зборів був змушений підкоритися мюнхенському ультиматуму.

Після ганебної обробки у Мюнхені британський прем'єр Н. Чемберлен, повернувшись до Лондона, радісно проголосив в аеропорту: «Я приніс вам мир!». Вражений подібною політикою потурання агресорові В. Черчилль заявив: «Якщо країна, обираючи між війною і безчестям, обирає безчестя, вона отримує і війну, і безчестя». Незабаром це пророцтво великого британця збулося.

Сьогодні в Україні проросійські «паціфісти» закликають до миру шляхом капітуляції України перед Москвою, а деякі європейські лідери намагаються «умиротворити» Путіна, що може лише заохотити кремлівську камарилью до подальших агресивних дій проти України, і не тільки проти неї.

Врешті-решт, восени 1938-го – на початку 1939-го Гітлер ліквідував рештки незалежності Чехословаччини. 15 березня 1939-го гітлерівські війська окупували Прагу. Чехія і Моравія стали німецьким протекторатом. 14 березня у Братиславі був створений словацький уряд на чолі з президентом Й. Тисо і проголошена незалежність Словаччини. У своїй зовнішній політиці Перша Словацька Республіка орієнтувалася на гітлерівську Німеччину і стала

учасником Другої світової війни на боці Третього Рейху.

Подальша доля мюнхенських підписантів добре відома. Н. Чемберлен помер від раку через два роки, встигнувши побачити наслідки своєї політики «умиротворення» агресора, коли німецькі бомби вже падали на Лондон. Е. Даладьє дочекався німецької окупації і п'ять років провів в ув'язненні у Бухенвальді. Б. Муссоліні був схоплений і розстріляний італійськими партизанами 28 квітня 1945-го. 30 квітня того ж 1945-го А. Гітлер застрелився у бункері в підвалі Рейхсканцелярії, посеред зруйнованого і взятого радянськими військами Берліна...

Злочинна угода, підписана в Мюнхені 30 вересня 1938 року, була одним із наймерзенніших проявів політики «умиротворення», що проводилася напередодні Другої світової війни урядами Великої Британії і Франції, аби домогтися змови з нацистською Німеччиною і фашистською Італією за рахунок країн Центральної та Південно-Східної Європи, а також спрямувати гітлерівську агресію проти Радянського Союзу.

Олексій ВОЛОВИЧ,
кандидат історичних наук
(Далі буде)

«ВСІ ОСНОВНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ МОВИ МОЖНА ВИВЧИТИ ЗА ШІСТЬ РОКІВ, А СВОЮ, РІДНУ, ТРЕБА ВИВЧАТИ УСЕ ЖИТТЯ»

«Усунути деформацію мови, очистити її від спотворень, повернути красу – це справа честі всіх нас, і старших, і молодших, це природний обов'язок перед незалежною, вільною Україною...»

Олесь ГОНЧАР

«Всі основні європейські мови можна вивчити за шість років, а свою, рідну, треба вивчати усе життя». Цей вислів видатного французького філософа-просвіти-теля XVIII століття Франсуа Вольтера означає ступінь володіння мовами.

Кожна освічена людина, торуючи свій життєвий шлях, повинна удосконалювати свою мову та культуру мовлення, особливо, коли рідна мова є державною.

Це означає: виховувати в собі повагу до слова і, передусім, шанувати себе, цінувати обраний фах, виявляти повагу до народу, його історії, культури, а ще дисциплінувати мислення і волю, тренувати пам'ять.

Особливо слід пам'ятати, що тривалий час серед українців мова не виконувала функції рідної, якою думають, спілкуються в усіх сферах життя, мріють, радіють і сумують. Вона була непотрібним доважком до іншої престижної мови. А відтак розхитувалася мікросистема української мови, втрачалась

імунна система збереження стійкості норм. Мова втрачала природну властивість для спілкування, своєрідне забарвлення, натомість утворювалася новація, яка мала б демонструвати «злиття» українців з рештою націй, перетворення їх у «советську» супернацію. Витворився своєрідний тип мови, який дістав назву «суржик» - недоладна мішанина двох мов.

При цьому людина доволно змішує слова української та російської мов, відмінюючи їх та словосполучки на зразок російської, творить фрази всупереч моделям рідної мови та мимоволі стає «напівмовною», вживає мовний покроч.

Підкреслюю, що сьгодні слово «суржик» почали вживати і в широкому розумінні – як назву здеградованого, убогого духовного світу людини, її відірваності від рідного середовища, як мішанину залишків давнього, батьківського, з тим чужим, що нівелює національну мовну особистість.

А отже, як свого часу переконував класик української літератури ХХ століття Олесь Гончар: «Усунути деформацію мови, очистити її від спотворень, повернути красу – це справа честі всіх нас, і старших, і молодших, це природний обов'язок перед незалежною, вільною Україною. Адже і мовою нації визначається моральне здоров'я народу, його розвиненість, культурність. Все це також визначатиме образ і творчу спроможність України в сім'ї цивілізованих демократичних держав».

Певна річ, усі відразу не можуть говорити добірною мовою. Однак, є люди, які не мають права на помилки, бо їхнє слово, спілкування мають стати взірцем для оточуючих. Носіями зразкової мови покликані бути офіцери сучасного Українського війська.

Тож тим, хто прагне удосконалити свою мову і мовленнєву культуру, пропонується добірка «Говорімо та пишімо правильно», яку вестиме на сторінках журналу доцент кафедри гуманітарних наук Клавдія Панасюк.

Уживають	Радимо
Автопогрузчик	Автовантажувач
А вірніше сказати	А правду кажучи
Багатоманітне життя	Розмаїте (багатогранне) життя
Байдуже відносяться	Байдуже ставляться
Важна особа (птиця)	Поважна (значна, велика) особа, достойник, велика цяця, велике цабе
Ванна кімната	Лазничка
Гірше нікуди	Гірше не може бути, гірше не можна, щогірше
Гладити білизну	Прасувати білизну
Давайте повернемося	Повернімося
Давати клятву	Присягати
Жарка погода	Спекотно
Жодним чином	Аж ніяк
За браком часу	Через брак часу
За відсутності	Коли (якщо) немає
Із-за незнання	Через необізнаність
Їхав в якості пасажира	Їхав як пасажир
Казалось би	Здавалось би
Картопля в мундирах	Картопля в колушках
Команда лідирує	Команда веде перед (на першому місці)
Любий з нас	Кожний (кожен, будь-хто, перший-ліпший) з нас
Любою ціною	За всяку ціну
Майте терпіння	Будьте терпеливі
Мати в виду	Мати на увазі на (думці)
На виду у всіх	На очах у всіх, привселюдно
Навчитися вести себе	Навчитися поводитися
Обезболюючі засоби	Знеболювальні засоби
Один за другим	Один за одним, один по одному
Пам'ятник Сагайдачного	Пам'ятник Сагайдачному
Партнерство заради миру	Партнерство задля миру
Разом з тим	Заразом, водночас, воднораз
Рахуватися з думкою	Зважати на думку, враховувати думку
Саме головне	Найголовніше
Своїми силами	Самотужки
Таблетки від болю	Таблетки проти болю
Тайне голосування	Таємне (закрите) голосування
У випадку необхідності	У (в) разі потреби, якщо є потреба
У відношенні до...	Стосовно до...
Фізична підготовка	Фізичний вишкіл
Халатне відношення до справи	Недбале ставлення до справи
Хворий грипом	Хворий на грип
Це до мене не відноситься	Це мене не стосується
Ціла Україна	Вся (уся) Україна
Час іде	Час минає
Чекай біди	Начувайся
Шарикова ручка	Кулькова ручка
Швидко справитися	Швидко впоратися
Щоб не говорив	Хай що каже

Один з прикладів інноваційного застосування протитанкових засобів у Збройних Силах України